

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

Навчально-науковий інститут
підсядипломної освіти

Кафедра обліку і аудиту

ЧЕЧЕЛЬ СВІТЛАНА РОМАНІВНА

Облік, аналіз та контроль кредиторської заборгованості підприємства

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти другого (магістерського) рівня
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит підприємницької
діяльності»

Керівник:

РУДЕНКО Н. О., канд. екон. наук, доц. б.в.з.

Рецензент:

ЧЕРНЕНОК К.П., канд. екон. наук, доцент

Миколаїв 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ.....	6
1.1 Сутність та види кредиторської заборгованості.....	6
1.2. Бухгалтерський облік кредиторської заборгованості	14
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ У КЖКП «РІОЛТОН»	21
2.1 Методика аналізу кредиторської заборгованості	21
2.2 Аналіз кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН»	26
3.1 Організаційно-економічна характеристика КЖКП «РІОЛТОН»	34
3.2 Організація обліку кредиторської заборгованості на підприємстві КЖКП «РІОЛТОН».....	39
РОЗДІЛ 4. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯМ РЕКОМЕНДАЦІЙ З ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	43
4.1 Заходи щодо підвищення ефективності управління кредиторської заборгованості у КЖКП «РІОЛТОН»	43
4.2 Рекомендації щодо вдосконалення обліку кредиторської заборгованості у КЖКП «РІОЛТОН».....	47
4.3 Економічна оцінка ефективності запропонованих заходів	51
ВИСНОВКИ.....	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58
ДОДАТКИ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми даної роботи обумовлена тим, що динаміка зміни кредиторської заборгованості, її склад, структура та якість, а також інтенсивність їх збільшення чи зменшення мають великий вплив на фінансовий стан підприємства. Для поліпшення показників розрахунків з кредиторами на підприємстві має бути вироблена та реалізована ефективна програма з управління кредиторською заборгованістю. Невід'ємними елементами виробничої діяльності практично будь-якого підприємства є наявність дебіторської та кредиторської заборгованості.

З метою оптимізації доходу всі підприємства намагаються реалізувати свою продукцію на умовах оплати за фактом або передоплати, а також погашати свої зобов'язання у встановлені строки, так як недотримання умов платіжної дисципліни тягне за собою негативні наслідки підприємствам. Різні процеси, що відбуваються в умовах ринкової економіки, такі як конкуренція, брак коштів у покупців, інфляція нерідко штовхають продавців надавати клієнтам відстрочку платежу або комерційний кредит.

Стан розрахунків з кредиторами є дуже серйозним показником діяльності організації. При цьому велике значення має фінансово-економічний аспект господарських відносин та структура самої заборгованості. Без аналізу стану розрахунків з кредиторами будь-яке прийняте рішення не тільки не буде повноцінним, але й помилковим.

З метою правильного руху коштів основну роль відіграє грамотне управління кредиторською заборгованістю. Чітка організація руху дебіторської та кредиторської заборгованості безпосередньо впливає на прискорення оборотності оборотних засобів та своєчасне надходження коштів.

Таким чином, основна проблема на сьогоднішній день полягає в високому ризику зниження потенціалу фінансово-господарської діяльності через застосування неефективної системи управління дебіторською та

кредиторською заборгованістю для підприємства. Цим і визначається актуальність висунутого для обговорення питання.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів організації обліку, аналізу та контролю кредиторської заборгованості колективного житлово-комунального підприємства, а також розробка шляхів удосконалення.

Для досягнення мети дослідження були поставлені наступні **завдання**:

- вивчити теоретичні аспекти формування кредиторської заборгованості;
- проаналізувати склад, структуру та оборотність кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН»;
- дослідити стан розрахунків з кредиторами в КЖКП «РІОЛТОН»;
- виявити проблеми, пов'язані з кредиторською заборгованістю, оцінити стан розрахунків та управління ними в організації;
- розробити заходи щодо ефективного управління кредиторською заборгованістю.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є стан обліку та контролю кредиторської заборгованості на прикладі КЖКП «РІОЛТОН» протягом діяльності установи за період 2020-2022 рр.

Предметом кваліфікаційної роботи є процес обліку і контролю кредиторської заборгованості в колективних житлово-комунальних підприємствах.

Інформаційною базою дослідження виступають відповідні нормативно-законодавчі акти, якими регулюється бухгалтерський облік на підприємствах (закони, національні стандарти, накази, постанови), міжнародні стандарти, наукові праці провідних учених з обліку і контролю кредиторської заборгованості. Практична частина кваліфікаційної роботи виконана на базі даних обліку та річної фінансової звітності КЖКП «РІОЛТОН».

Наукова новизна роботи. У кваліфікаційній роботі отримали подальший розвиток: рекомендації щодо зниження кредиторської заборгованості та

напрями оптимізації обліку та управління кредиторською заборгованістю на підприємстві.

Практична значущість роботи полягає в тому, що проблеми, що порушуються в даній роботі, безпосередньо пов'язані з вирішенням завдань на підприємствах, їх фінансовим станом, а також, пропозицією основних заходів щодо вдосконалення управління кредиторською заборгованістю для ефективної діяльності підприємства.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків, списку використаних джерел із 44 найменувань та 3 додатків. Основний зміст роботи викладено на 63 сторінках тексту. Кваліфікаційна робота містить 12 таблиць, 2 рисунки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

1.1 Сутність та види кредиторської заборгованості

Управління фінансовими ресурсами є однією з найважливіших проблем будь-якого підприємства. Воно пов'язане з обсягами кредиторської заборгованості, термінами її виплати, впливом цієї заборгованості на фінансове забезпечення підприємств та їхні фінансові результати.

В економічній літературі різні автори дають свої визначення понять зобов'язань і кредиторської заборгованості.

Н.В. Чебанова та Ю.А. Василенко розглядають кредиторську заборгованість як особливу частину майна організації, що є предметом обов'язкових правовідносин між організацією і її кредиторами [32, с. 413].

На їх погляд, кредиторська заборгованість – це зобов'язання, що виникає під час господарських відносин, та підлягає поверненню в певний строк, погашення якого призведе до зменшення економічних вигід підприємства.

На думку Гончарук Р.П., кредиторська заборгованість – це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що утворилася в результаті здійснених раніше дій, оцінена в гривнях і щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк [12].

Як вважають Н. Венгерук та А. Дзюба, з раціональним управлінням фінансовими ресурсами кредиторська заборгованість може стати додатковим та порівняно дешевим джерелом залучення ресурсів. Саме через те, як узгоджуються умови договорів, будуються відносини з контрагентами, контролюються терміни оплати та поставки, найбільшою мірою залежить ефективність використання отриманих ресурсів [8, с.56].

Модель управління кредиторською заборгованістю містить такі складові елементи, як:

1) статичний та динамічний аналіз формування та погашення кредиторської заборгованості суб'єкта господарювання та її впливу на величину його грошових потоків;

2) обґрунтування доцільності отримання відстрочки оплати рахунків постачальників, а також оптимального терміну такої відстрочки;

3) попередження формування простроченої кредиторської заборгованості та забезпечення пролонгації кредиторської заборгованості тощо [1].

В цілому ефективне управління кредиторською заборгованістю передбачає оптимізацію її розміру і структури, що неможливо без усвідомлення менеджерами сутності дефініцій, які використовуються в обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками. Більшість науковців по-різному визначають поняття самої кредиторської заборгованості.

Так, А. Б. Борисов визначає кредиторську заборгованість як грошові кошти, що тимчасово підпорядковані підприємству та підлягають поверненню юридичній або фізичній особі, у яких вони позичені або невиплачені.

На думку Ф.Ф. Бутинця та Л.Л. Горецької кредиторська заборгованість – це форма розрахунку за товари та послуги, придбані під час регулярно повторюваних операцій підприємства та використовувані для переробки (як сировина) або для подальшого перепродажу.

С.Ф. Голов та В.М. Костюченко зазначають, що це суми, які нараховуються постачальникам за купівлю у них товарів або послуг в кредит.

Г.О. Партин та А.Г. Загородній наголошують, що кредиторська заборгованість – це заборгованість підприємства іншим юридичним і фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), оцінена в гривнях, щодо якої в підприємства існують зобов'язання її погашення в певний строк.

О. В. Лишиленко визначає кредиторську заборгованість як заборгованість підприємства перед іншими суб'єктами підприємницької діяльності (постачальниками, підрядниками, покупцями) за поставлені від них засоби і предмети праці, виконані роботи або отриману передоплату.

Н.М. Ткаченко стверджує, що це тимчасово залучені суб'єктом у власне користування грошові кошти, які підлягають поверненню юридичній або фізичній особі.

О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова зазначають що зобов'язання – це борги (заборгованість) підприємства, які виникають внаслідок придбання товарів і послуг у кредит, або кредити, які підприємство отримує для свого фінансування.

Схоже визначення надають В.Ф. Палій та В.В. Палій, які під зобов'язаннями розуміють позиковий капітал, що необхідно повернути кредиторам у встановлені терміни, як правило, з відсотками, обумовленими договорами за його використання.

В.В. Дублей та М.М. Гуменюк досліджуючи різні підходи до трактування даних понять, дійшли висновку, що зобов'язання – це правовідносини між сторонами, що мають документальне підтвердження та за яких одна сторона зобов'язується вчинити певну дію або утриматися від такої на користь іншого суб'єкта, а інший суб'єкт має право вимагати від боржника виконання його обов'язку [2].

О.Б. Чорненька пропонує кредиторську заборгованість визначати як результат правовідносин суб'єкта господарювання, який є наслідком вчинення певної дії одного суб'єкта до іншого суб'єкта господарювання, фізичної особи, держави, позабюджетного фонду щодо передачі товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів чи інших активів, надання послуг, виконання робіт, або дії законодавчо-нормативних документів (виникнення заборгованості з податків чи інших обов'язкових платежів перед бюджетом та позабюджетними цільовими фондами) та надає кредитору право вимоги [3].

М.П. Хохлов та О.С. Корнієнко вважають що кредиторська заборгованість – це позичені підприємством в інших юридичних і фізичних осіб грошові кошти, оцінені в гривнях, щодо яких у підприємства існують зобов'язання погашення у певний строк [4].

О.Є. Майборода, І.П. Косарєва, І.О. Корабейнікова надали таке визначення кредиторської заборгованості: це правові відносини між сторонами, які мають документальне підтвердження щодо тимчасового залучення підприємством у власне користування грошових коштів, які не належать підприємству, або це різновид комерційного кредиту, форма розрахунку за товари і послуги, які придбаються [5].

Із тим, що кредиторська заборгованість є різновидом комерційного кредиту, погоджується і О.Ф. Томчук, додаючи, що така заборгованість виступає важливим фактором стабілізації фінансового стану підприємства [6]. Дослідження вітчизняної нормативної бази дало змогу виявити, що в Україні відсутній окремий регламент для регулювання суто кредиторської заборгованості, але використовується близьке за змістом поняття зобов'язань.

Так, у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [7] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [8] зобов'язання розглядається як заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Поняття зобов'язань розглядається також і в Цивільному кодексі України [9]: у ст. 509 зазначено що зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

Таким чином, можна бачити, що дана дефініція має різне тлумачення з правової та облікової точок зору: якщо в цивільному праві наголос робиться на суб'єктах розрахунків (боржник і кредитор), то в облікових регламентах цей пріоритет утрачається.

Дебіторська та кредиторська заборгованість є природним явищем для сучасних ринкових відносин. Практика показує, що з кожної організація у

процесі життєдіяльності присутні обидві форми заборгованості. Кредиторська заборгованість характеризується зобов'язаннями підприємства за куплені ним товари, роботи та послуги, і навіть інші зобов'язання на користь кредиторів, зумовлені господарськими угодами минулі періоди. Крім цього, під кредиторською заборгованістю розуміють заборгованість конкретної організації іншим підприємствам, працівникам та фізичним особам. Слід зазначити, що кредиторську заборгованість можна охарактеризувати як джерело короткострокового залучення коштів.

Також варто згадати, що кредиторська заборгованість формується через неналежне виконання підприємством своїх платіжних зобов'язань.

Поява і потреба обліку кредиторську заборгованість спочатку перетиналися з фінансовими позиками і наданням матеріальних та інших цінностей у борг, але це означало, що позичальник повинен відновити те, що йому позичили.

За етапами становлення торгівлі у вигляді, у якому вона є сьогодні, боргові зобов'язання зростали у чисельному та сумарному обсязі, а також з різновидами заборгованості. В основному цьому сприяло різноманіття варіантів продажів. Ця політика накладається і сучасний ринок нафтогазової промисловості.

Варто уточнити, що для того, щоб надалі нафтогазове підприємство чи корпорація мало можливість зберегти лояльність своїх постачальників, кредиторів та інвесторів, їм обов'язково потрібно виявляти орієнтованість та точність у погашенні своїх боргових зобов'язань та розрахунках з кредиторами, інакше підприємство матиме великі штрафні санкції за розрахунками з контрагентами, що негативно позначиться на його репутації як фінансово стійкого партнера. Можна дійти невтішного висновку, необхідність своєчасного аналізу та контролю розрахунків із кредиторами грає особливо значну роль у житті підприємства.

У разі ринкової економіки жодне підприємство неспроможне та немає обходитися без позикових коштів, оскільки їх використання сприяє

підвищенню ефективності власні кошти, задоволенню певних потреб підприємства. Позикові кошти є фінансовим важелем, з якого підвищується рентабельність підприємства. Різноманітність цих засобів дає можливість їх використання у різних ситуаціях [2].

Один із аспектів, пов'язаних із роллю часу у функціонуванні фінансового механізму підприємства, зводиться до досить очевидного економічного постулату: сам механізм використання позикових коштів (у вигляді кредиту) та кредиторської заборгованості передбачає, що підприємство сьогодні платить за вчорашніми боргами, а сьогоднішні борги переносить на завтра. При цьому слід пам'ятати, що протягом якогось періоду часу обсяги виробництва підприємства змінюються.

Якщо він зростає, то підприємство використовує час із позитивним для себе ефектом, тягар заборгованості стає легшим. Якщо за цей період обсяг виробництва знижується, то час використовується з негативним ефектом, тягар заборгованості стає важчим. В обох випадках ситуація має бути під контролем фінансистів. На жаль, деякі керівники компаній готові вдатися до певний ризиків максимізації прибутку шляхом розумного та ефективного використання позикових засобів [3].

Для більшості підприємств присутність кредиторської заборгованості є абсолютно нормальним робочим фактором, але необхідно пам'ятати про те, що має бути грамотне керування нею, щоб забезпечити благополучний розвиток цього підприємства. У цьому питанні, при управлінні підприємством головне не допустити збільшення кредиторської заборгованості більш якоюсь певною для кожного підприємства точки, яка відповідатиме його фінансовому становищу. Знову ж таки, збільшення кредиторської заборгованості несе собою збільшення залучених коштів, що, безумовно, буде позитивним фактором.

Управління кредиторської заборгованістю означає застосування підприємством найбільш зручних йому форм, термінів, і навіть, обсягів розрахунків із контрагентами, передбачає розважливий підхід до контрагентів підприємства, дає можливість:

- оцінювати ефективність кредитної політики контрагентів, визначати вартість кредиторської заборгованості з урахуванням знижок, бонусів, відстрочок, кредитних лімітів та зобов'язань;
- приймати рішення щодо доцільності роботи з контрагентами як на оперативному, так і на стратегічному рівнях;
- підвищувати рентабельність кредиторської заборгованості та підприємства в цілому;
- узгоджувати управління кредиторською та дебіторською заборгованістю, що дозволить підвищити фінансову стійкість підприємства;
- оперативно виявляти зони та усувати причини неефективного управління кредиторською заборгованістю;
- мотивувати співробітників вирішення завдань управління кредиторської заборгованістю [4].

Кредиторська заборгованість негативно впливає на загальну соціально-економічну ситуацію. Насамперед, це проявляється на зниженні податкових надходжень до бюджету. Так, на думку деяких керівників підприємств, їх фінансові можливості обмежує саме надмірно високе оподаткування [5].

Кредиторська заборгованість - це кошти, тимчасово залучені компанією, які підлягають поверненню юридичним чи фізичним особам, які були запозичені і яким не виплачені. Кредиторська заборгованість підприємства може бути класифікована на зовнішню та внутрішню [6].

Поняттям «кредиторська заборгованість» охоплюються боргові зобов'язання підприємства-дебітора, що мають різне походження, а отже, різну юридичну природу та правовий режим, що, власне, й зумовлює практичну необхідність використання узгодженого понятійного апарату. Оскільки кредиторська заборгованість служить однією з джерел коштів, які у розпорядженні дебітора, в пасиві балансу. Облік кредиторської заборгованості ведеться за кожним кредитором окремо, а узагальнюючих показниках відбивають загальну суму кредиторської заборгованості [7].

До зовнішньої кредиторської заборгованості належить заборгованість організації перед її партнерами та контрагентами з різних зобов'язань, зокрема борги з платежів постачальникам за отримані товари, підрядникам - за виконані роботи з повернення отриманих, але з відпрацьованих авансів, оплата векселів [8].

Одним з найпопулярніших видів кредиторської заборгованості є боргове зобов'язання партнерам та підрядним організаціям за надані ними товари, матеріали, послуги, виконані та не сплачені у строк роботи.

Внутрішня кредиторська заборгованість характеризує найбільш короткостроковий вид позикових коштів, що використовуються підприємством, формованих ним за допомогою внутрішніх джерел.

Нарахування коштів за різними видами цих рахунків провадиться підприємством щодня, а погашення зобов'язань за цією внутрішньою заборгованістю у встановлені строки в діапазоні до одного місяця. Оскільки з моменту нарахування коштів, що входять до складу внутрішньої кредиторської заборгованості, не є власністю підприємства, лише використовуються їм до терміну погашення зобов'язань, за своїм економічним змістом є різновидом позикового капітала [7].

Для бухгалтерії організації дуже важливою є оцінка боргових зобов'язань у балансі та інших формах бухгалтерської звітності. Порівнянність даних про кредитори з попередніми періодами дозволить оцінити характер зміни заборгованості в динаміці, фінансовий стан організації та її платоспроможність. Кредиторська заборгованість займає істотну частку у складі джерел фінансування.

Для проведення контролю своїх заборгованостей на підприємстві обов'язково розробляється та затверджується наказ про облікову політику підприємства. В якому, з метою ефективної організації проведення розрахункових операцій, чітко повинен бути проведений розподіл між елементами проведення контролю на даному підприємстві, а саме між: обліком, аналізом та аудитом.

Слід зазначити, що розрахункові операції підприємства обов'язково потрібно розподіляти в структурі обліку, аналізу та аудиту:

1. За внутрішнім (розрахунки з учасниками, розрахунки з оплати праці) та зовнішнім (розрахунки з бюджетом, розрахунки з постачальниками та підрядниками) напрямком настання.

2. В залежності від контрагентів:

- кредитори: розрахунки з постачальниками та підрядниками, розрахунки з бюджетом, розрахунки за банківськими кредитами, розрахунки з оплати праці, розрахунки з іншими кредиторами, розрахунки за страхуванням;

- дебітори: розрахунки з покупцями та замовниками, розрахунки з підзвітними особами, витрати майбутніх періодів, розрахунки з іншими дебіторами.

3. За формами проведення погашення зобов'язань: готівка (до 10000 грн. або 50000 грн.), безготівкові розрахунки.

4. За характером проведення операцій: товарні або нетоварні операції.

Як показує практика, що жодна організація не може обійтися без хоча б незначної частки кредиторської заборгованості, яка завжди присутня у зв'язку з особливостями бюджетних, а також інших періодичних платежів, таких як: оплата праці, постачання товарно-матеріальних цінностей без попередньої оплати і т.д. Постачання без оплати є «неминучим» практично на будь-якому підприємстві. Вона хоч і дозволяє якийсь час використовувати «чужі» кошти у власному обороті, але немає особливого значення, якщо такі платежі будуть здійснені у встановлені продавцем терміни [10].

1.2. Бухгалтерський облік кредиторської заборгованості

Стаття 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XI (далі – Закон про бухоблік) характеризує зобов'язання так: це заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується,

приведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди. Дублює це поняття й п. 3 НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

А ст. 509 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ) визначено, що зобов’язанням є правовідношення, у якому одна сторона (боржник) зобов’язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від вчинення певної дії (негативне зобов’язання), а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов’язку.

Основним нормативним документом з обліку кредиторської заборгованості бюджетними установами є уже згаданий НП(С)БОДС 128 “Зобов’язання”, а також НП(С)БОДС 134 “Фінансові інструменти” (кредиторська заборгованість – це різновид фінансових інструментів). Крім нього бухгалтеру з розрахунків слід уважно вивчити:

- розділ IV щодо зобов’язань з Порядку бухгалтерського обліку окремих активів та зобов’язань бюджетних установ, наказ Мінфіну від 02.04.2014 р. № 372 (далі – Порядок № 372);

- Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань, наказ Мінфіну від 02.09.2014 р. № 879 (далі – Порядок № 879);

- Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов’язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах ДКС, наказ Мінфіну від 02.03.2012 р. № 309 (далі – Порядок № 309).

Коректне та своєчасне списання кредиторських заборгованостей надає видимий вплив при формуванні фінансових результатів діяльності підприємства.

У міжнародній практиці поширена інвентаризація дебіторської та кредиторської заборгованості, за якої акти звірки на бланку організації за підписом відповідальних осіб направляються дебіторам та кредиторам із зазначенням зворотньої адреси поштових реквізитів організації. Існує дві форми актів звірення - позитивна та негативна.

В акті звірки негативної форми вказуються сума дебіторської чи кредиторської заборгованості компанії на певну дату та прохання надіслати назад акт звірки тільки у разі незгоди контрагента із зазначеною сумою. При неотриманні відповіді заборгованість вважається підтвердженою.

У акті звіряння позитивної форми міститься прохання вислати назад акт звіряння, відповідно до даних обліку контрагента чи за наявності розбіжностей. Сума заборгованості за даними компанії може вказуватись, хоча в міжнародній практиці цього робити не рекомендується, щоб контрагент відобразив в акті суму заборгованості відповідно до свого обліку.

В Україні акти звірок у негативній формі не застосовуються, оскільки відсутність відповіді у контрагента в більшості випадків не несе особливого сенсу і не означає підтвердження даних організації [30].

При виконанні перерахованих вище дій можна сформувати один з елементів управління кредиторською заборгованістю, що допоможе відстрочити момент списання кредиторської заборгованості в дохід. У будь-якому випадку завжди необхідно тримати на контролі списання кредиторської заборгованості, адже виконання даної дії в судовому порядку спричинить для підприємства зайві витрати.

Перейдемо до механізмів управління кредиторською заборгованістю. Можна відразу скласти певний звід правил управління кредиторською заборгованістю, який підходить підприємствам з будь-якою специфікацією. Кожна організація розробляє собі додаткові методи, які дозволяють робити управління найефективнішим.

Можна навести такий приклад: якщо підприємство здійснює розрахунки зі своїми контрагентами у валюті, то одним із способів управління кредиторською заборгованістю може стати страхування валютних ризиків. Враховуючи той фактор, що курс валют не є стабільним у кризовий час, цей вид страхування може вплинути на зниження суми кредиторської заборгованості у гривневому еквіваленті.

Цей вид страхування не зовсім нормальний. Валютне хеджування - це укладання термінових угод на купівлю або продаж іноземної валюти, щоб уникнути коливання цін. Хеджування валютних ризиків полягає у купівлі (продажу) валютних контрактів терміном одночасно з продажем (купівлею) валюти, що є у наявності з тим самим терміном поставки та проведення оборотної операції з настанням терміну фактичної поставки валюти [31].

Управління кредиторською заборгованістю полягає у чіткому дотриманні графіка платежів та забезпеченні вигідного курсу валюти на дату платежу.

Далі розглянемо узагальнені правила управління кредиторською заборгованістю підприємства, коротко їх можна узагальнити в такий спосіб. Необхідно:

- виходячи з бізнес-середовища підприємства, визначити раціональну структуру кредиторської заборгованості та регулярно аналізувати співвідношення видів зобов'язань;
- не допускати простроченої кредиторської заборгованості, що тягне за собою ризик призупинення або припинення діяльності;
- періодично розраховувати оборотність кредиторської заборгованості та коригувати комерційні умови щодо відстрочення платежу з покупцями та постачальниками;
- проводити інвентаризацію кредиторської заборгованості та своєчасно вживати заходів для врегулювання заборгованості [32].

Методи управління кредиторською заборгованістю є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, що може сприяти забезпеченню найбільш функціональних форм та умов залучення позикового капіталу з різних джерел, дотримуючись потреб підприємства.

Можна детальніше розглянути схему управління залучення позикового капіталу підприємством:

- аналіз залучення та використання зобов'язань у попередньому періоді для виявлення обсягу, складу та форм залучення позикових коштів підприємством, а також оцінка ефективності їх використання (даний аналіз

виступає основою оцінкою доцільності використання позикових коштів на підприємстві у сформованих обсягах та формах);

- визначення цілей залучення зобов'язань у майбутньому періоді (ці кошти залучаються підприємством на строго цільовій основі, що одна із умов подальшого ефективного їх використання).

Основними цілями залучення зобов'язань підприємствами є:

- поповнення необхідного обсягу постійної частини оборотних активів (нині більшість підприємств значну частину цього фінансування здійснюють з допомогою позикових коштів);

- забезпечення формування змінної частини оборотних активів;
- визначення граничного обсягу залучення зобов'язань.

Максимальний обсяг цього залучення диктується двома основними умовами:

- граничним ефектом фінансового левериджу;
- забезпеченням достатньої фінансової стійкості підприємства.

З урахуванням цих вимог підприємство встановлює ліміт використання зобов'язань у своїй діяльності.

Оцінка вартості залучення позикового капіталу з різних джерел – основа розробки управлінських рішень щодо вибору альтернативних джерел залучення зобов'язань, які забезпечують задоволення потреб підприємства у позиковому капіталі.

Визначення співвідношення обсягу зобов'язань, що залучаються на коротко- та довгостроковій основі: розрахунок потреби у обсягах коротко- і довгострокових зобов'язань ґрунтується з метою їх використання у майбутньому періоді. Метою цих розрахунків є встановлення термінів використання зобов'язань для оптимізації співвідношення довго- і короткострокових їх видів. У процес цих розрахунків визначаються повний та середній термін використання зобов'язань.

Визначення форм залучення зобов'язань. Ці форми диференціюються у межах фінансового кредиту; товарного кредиту; інших форм. Вибір форм

залучення зобов'язань підприємство здійснює виходячи з цілей та специфіки своєї господарської діяльності.

Визначення складу основних кредиторів. Цей склад визначається формами залучення зобов'язань. Основними кредиторами підприємства зазвичай є його постійні постачальники, із якими встановлено тривалі комерційні зв'язку, і навіть комерційний банк, здійснює його розрахунково-касове обслуговування.

Формування ефективних умов залучення кредитів. До найважливіших із цих умов є термін надання кредиту; ставка відсотка за кредит; умови виплати суми відсотка; умови виплати основної суми боргу; інші умови, пов'язані із отриманням кредиту.

Забезпечення ефективного використання кредитів. Критерієм такої ефективності виступають показники оборотності та рентабельності позикового капіталу.

Забезпечення своєчасних розрахунків за отриманими кредитами. З метою забезпечення за найбільшими кредитами може заздалегідь резервуватися спеціальний зворотний фонд. Платежі з обслуговування кредитів включаються до платіжного календаря та контролюються в процесі моніторингу поточної фінансової діяльності.

На підприємствах, які залучають великий обсяг зобов'язань у формі фінансового та товарного кредиту, загальне управління залученням зобов'язань може бути деталізовано потім у межах зазначених форм кредиту [33].

Виходячи зі всього вищесказаного, стає зрозуміло, що розробка політики залучення позикових коштів – це досить трудомісткий процес, що проходить кілька етапів. При цьому найважливішим є перший етап, у якому аналізується залучення та використання зобов'язань у попередньому періоді.

Обов'язково треба враховувати, що й певне підприємство у поставленій ситуації матиме уявлення про оптимальну структуру боргу, тоді воно цілком ефективно зможе ним управляти. Буде можливість подати закономірну систему показників, що охарактеризує відносини з кредиторами підприємства,

допоможе скласти бюджет кредиторської заборгованості, а також у процесі оптимізації кредиторської заборгованості мають бути проаналізовані фактичні показники відхилення від планових. Після закінчення аналізу постає необхідність розробки комплексу заходів, який нормалізує стан структури боргу відповідно до показників плану.

Стратегічний підхід до управління кредиторської заборгованості характеризується тим, що в підприємства має бути чітка політика, пов'язана із залученням та використанням позикового капіталу, це неминуче вибудовуватиме необхідні з кредиторами відносини для забезпечення рентабельності підприємства та його конкурентної стійкості.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ У КЖКП «РІОЛТОН»

2.1 Методика аналізу кредиторської заборгованості

На сьогоднішній день є ціла низка методичних рекомендацій щодо проведення фінансового аналізу. Здебільшого, в основі лежить аналіз фінансових коефіцієнтів, що рекомендуються в західній практиці для оцінки фінансового стану підприємств. Але при цьому накладення закордонного досвіду ведення фінансового аналізу, зокрема, виявляється недостатньо ефективним, оскільки при цьому не завжди враховується специфіка наших підприємств.

При аналізі показників, що характеризують боргові вимоги та зобов'язання, перш за все, вивчають їхню динаміку, причини та давність виникнення, відповідність термінам позовної давності.

Кредиторську заборгованість аналізують за:

- розрахункових документів, термін оплати яких не настав;
- постачальникам за неоплаченими у строк розрахунковими документами;
- товарам;
- розрахунків із бюджетом;
- розрахунків у порядку заліку взаємних вимог;
- невідфактурованим постачанням;
- виданим вексям, термін оплати яких не настав;
- простроченим оплатою вексям;
- використаного кредиту.

Виявленню закономірностей формування сукупної вартісної оцінки необоротних та оборотних активів сприяє фінансовий аналіз управління грошовим обігом організацій [15].

Попереднє ознайомлення зі звітністю підприємства дозволяє вивчити

абсолютні величини, зробити висновки про основні джерела залучення коштів, напрями їх вкладення, основні джерела отриманого прибутку, застосовувані методи обліку та зміни в них, організаційну структуру підприємства тощо. Інформація, отримана в ході попереднього читання, дає загальне уявлення про фінансовий стан підприємства, однак для ухвалення управлінських рішень її недостатньо.

При горизонтальному (тимчасовому) аналізі абсолютні показники доповнюються відносними, зазвичай, темпами зростанням чи зниженням. За підсумками горизонтального аналізу дається оцінка змін основних показників бухгалтерської (фінансової) звітності. Найчастіше горизонтальний аналіз застосовується щодо балансу. Недоліком методу є непорівнянність даних за умов інфляції. Усунути цей недолік можна шляхом перерахунку даних.

Вертикальний (структурний) аналіз дає уявлення про структуру підсумкових фінансових показників із виявленням впливу кожної позиції на результат. Даний метод фінансового аналізу застосовується для вивчення структури балансу шляхом розрахунку частки окремих статей балансу в загальному результаті або в розрізі основних груп статей. Важливим моментом вертикального аналізу є представлення структури показників у динаміці, що дозволяє відстежувати та прогнозувати структурні зміни у складі активів та пасивів балансу. Використання відносних показників згладжує інфляційні процеси.

Трендовий аналіз є різновидом горизонтального аналізу, він використовується у тих випадках, коли порівняння показників проводиться більш ніж за три роки. При цьому довгострокові порівняння проводяться з використанням індексів. Кожна позиція звітності порівнюється з низкою попередніх періодів визначення тренда. Тренд – основна тенденція показника. Розрахунок серії індексних чисел потребує вибору базисного року всім показникам. Оскільки базисний рік виступатиме основою всіх порівнянь, найкраще вибрати рік, який у сенсі підприємницьких умов є нормальним чи типовим. При використанні індексних чисел відсоткові зміни можуть

тракуватися лише у порівнянні з базовим роком. Цей вид аналізу носить характер перспективного прогнозного аналізу.

Метод фінансових коефіцієнтів ґрунтується на існуванні певних співвідношень між окремими статтями звітності. Коефіцієнти дозволяють визначити коло відомостей, важливий для користувачів інформації про фінансовий стан підприємства з точки зору прийняття рішень. Коефіцієнти дають можливість з'ясувати основні симптоми зміни фінансового стану та визначити тенденції його зміни. При правильному коефіцієнті можна визначити області, що вимагають подальшого вивчення. Великою перевагою коефіцієнтів є те, що вони згладжують негативний вплив інфляції, яка суттєво спотворює абсолютні показники фінансової звітності, тим самим ускладнює їх зіставлення в динаміці.

Порівняльний аналіз застосовується щодо внутрішньогосподарських і міжгосподарських порівнянь за окремими фінансовими показниками. Його мета полягає у виявленні подібності та відмінностей однорідних об'єктів. За допомогою порівняння встановлюються зміни на рівні економічних показників, вивчаються тенденції та закономірності їх розвитку, вимірюється вплив окремих факторів, здійснюються розрахунки для прийняття рішень, виявляються резерви та перспективи розвитку.

Факторний аналіз застосовується для вивчення та вимірювання впливу факторів на величину результативного показника. Факторний аналіз може бути прямим, коли результативний показник розчленовується на складові, і зворотним, коли окремі елементи з'єднуються в загальний результативний показник [16].

Показники оборотності є одними з важливих показників, які можуть охарактеризувати ефективність управління кредиторською заборгованістю. Аналіз оборотності допомагає зробити висновки про:

- раціональний розмір річного обороту коштів у розрахунках, при прискоренні оборотності коштів у розрахунках, що відбувається при збільшенні інших активів організації та погашенні кредиторської заборгованості;

- скорочення собівартості різної продукції (робіт, послуг);
- збільшення числа оборотів заборгованості, що відбувається при скороченні частки постійних витрат, які відносять на собівартість;
- прискорення (уповільнення) обороту інших стадіях виробничого процесу продажу продукції (робіт, послуг);
- скорочення оборотності заборгованості, що відбувається при прискоренні обороту коштів, і навіть запасів та зобов'язань організації [17].

Мета даного аналізу можна приймати у визначенні швидкості та часу оборотності та можливих резервів її прискорення на різних етапах господарської діяльності організації.

Для того, щоб контролювати обсяг неоплаченої кредиторської заборгованості, важливо дати оцінку зобов'язань на кінець звітного періоду за строками виникнення.

Необхідно для аналізу розраховувати такі показники:

- оборотність кредиторської заборгованості;
- середня кредиторська заборгованість;
- період погашення кредиторської заборгованості;
- частка кредиторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів. Оборотність кредиторської заборгованості визначається за формулою

$$O_{\text{кз}} = \text{ВР} / C_{\text{кз}}, \quad (2.1)$$

де $C_{\text{кз}}$ – середньорічна величина кредиторської заборгованості, грн;

ВР - прибуток від реалізації, грн.

Середньорічна величина кредиторської заборгованості визначається за формулою:

$$C_{\text{кз}} = \frac{(\text{КЗн} + \text{КЗк.г})}{2}, \quad (2.2)$$

де КЗн. - кредиторська заборгованість початку періоду, грн;

КЗк.г. - кредиторська заборгованість на кінець періоду, грн.

Період погашення кредиторської заборгованості визначається за формулою:

$$O_{\text{кз}} = D/O_{\text{кз}}, \quad (2.3)$$

де D - тривалість аналізованого періоду, днів.

Цей показник відбиває середній термін повернення боргів підприємства. Слід зазначити, що збільшення цього показника супроводжується припливом коштів.

Частка кредиторської заборгованості в загальному обсязі поточних активів визначається за формулою:

$$D_{\text{к}} = KЗ/ТА, \quad (2.4)$$

де $KЗ$ – кредиторська заборгованість, грн.;

$ТА$ – поточні активи [18].

Аналіз динаміки складу та структури кредиторської заборгованості: аналіз короткострокової заборгованості виробляється виходячи з даних аналітичного обліку розрахунків із постачальниками, отриманих кредитів банку, розрахунків із іншими кредиторами. На момент виконання аналізу передбачається вибірка зобов'язань, терміни, погашення яких настають у звітному періоді, а також відстрочених та прострочених зобов'язань.

Поданий вид фінансово-бухгалтерської роботи необхідний на підприємствах, навіть з урахуванням така робота є досить трудомісткою, що обумовлюється складністю економічного прогнозування.

З метою того, щоб результати економічних та фінансових прогнозів були достовірними, є необхідність посилатися на точні дані, в першу чергу, бухгалтерського обліку, і вирішувати ясними методами фінансового аналізу. У зв'язку з цим, змінюється роль фінансової бухгалтерії, яка на сьогодні готує висновки про фінансовий стан, для початку з метою управління фінансовою установою. Прогнозування, у тому числі фінансове, дає можливість безперечно покращити управління, що у майбутньому забезпечує координацію всіх

факторів виробництва та реалізації та розподіл відповідальності.

Головним завданням фінансового прогнозування стає оцінка забезпеченості коштів на майбутній період.

Прогноз обсягу реалізації і є результатом розгляду таких факторів, як попередній обсяг продажів; ринкова структура та її можливе модифікування; економічна ситуація, що склалася; прибутковість продукції; політика цін; наявні виробничі потужності; довгострокові тенденції продажу різних видів продукції та ін.

Всі перераховані вище методи доповнюють один одного. Найбільш чіткий прогноз може бути отриманий тільки в тому випадку, якщо один із них розглядається як механізм допоміжного контролю підсумків, отриманих іншими способами [19].

2.2 Аналіз кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН»

Для ефективного функціонування організації необхідно залучити додаткові фінансові ресурси. Одним з таких джерел є кредиторська заборгованість, проте, якщо кредиторська заборгованість становить більшу частину оборотних коштів, це негативно відбивається на фінансовому стані організації [12, с.80].

Аналіз кредиторської заборгованості – це певною мірою аналітична робота з оцінки зобов'язань організації перед своїми кредиторами, яка дозволяє оцінити стан та ефективність розрахунків з контрагентами.

Проведемо аналіз динаміки та структури зобов'язань на прикладі колективного житлово-комунального підприємства «РІОЛТОН» за період 2020-2022рр. (Таблиця 2.1)

Таблиця 2.1-Динаміка та структура зобов'язань за 2020-2022рр.

Джерело капіталу	2020р.		2021р.		2022р.		Зміни 2022р. до 2020р.	
	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%	Сума, тис. грн.	%
Довгострокові зобов'язання, в тому числі:	-	-	-	-	41	0,02	41	0,02
Відкладені податкові зобов'язання	-	-	-	-	41	0,02	41	0,02
Короткострокові зобов'язання, в тому числі:	67659	100	145616	100	184225	93,75	116566	- 6,25
Кредиторські зобов'язання	67659	100	145537	99,95	171980	93,35	104321	- 6,65
Доходи майбутніх періодів	-	-	79	0,05	-	-	-	-
Оціночні зобов'язання	-	-	-	-	12244	6,23	12244	6,23
Інші зобов'язання	-	-	-	-	1	0	1	0
Разом	67659	100	145616	100	196511	100	128852	0

Джерело: розраховано автором

З таблиці 2.1 можна назвати, що у 2022 р. в організації з'явилися довгострокові зобов'язання, що складаються з відстрочених податкових зобов'язань, що склали 41 тис. грн. та 0,02% від загальних зобов'язань. Серед короткострокових зобов'язань з'явилися такі зобов'язання, як оцінні та інші, які склали 6,23% від загальних. За аналізований період більшість зобов'язань КЖКП «РІОЛТОН» становлять короткострокові зобов'язання, величина яких зросла на 116566 тис. грн. та їх питома вага становила 93,75%. Зростання короткострокових зобов'язань відбулося внаслідок збільшення кредиторської заборгованості на 104321 тис. грн., що становить 93,35% від короткострокових зобов'язань, що свідчить про збільшення заборгованості організації перед постачальниками і підрядниками, своїми співробітниками та іншими кредиторами.

Дані про склад та структуру кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН» представлені у таблиці 2.2.

**Таблиця 2.2- Склад та структура кредиторської заборгованості
КЖКП «РІОЛТОН» за 2020-2022рр.**

Показники	2020р.		2021р.		2022р.	
	Тис. грн.	Питома Вага.%	Тис. грн.	Пиома Вага.%	Тис. грн.	Пиома Вага.%
Кредиторська заборгованість, у тому числі:	67659	100	145537	100	171980	100
Розрахунки з постачальниками та підрядниками	67659	100	72229	49,63	119445	69,45
Розрахунки з податків та зборам	-	-	6472	4,45	37201	21,63
Розрахунки по соціальному страхуванн та забезпечення	-	-	10276	7,06	5002	2,91
Розрахунки з персоналом з оплаті праці	-	-	10754	7,39	8764	5,10
Розрахунки з різними дебіт- рамами та кредиторами	-	-	45796	31,46	1565	0,91
Розрахунки підзвітними особами	-	-	10	0,01	-	-

Джерело: розраховано автором

За даними таблиці 2.2 спостерігається значне збільшення кредиторської заборгованості. Найбільшу частину кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН» становить заборгованість перед постачальниками та підрядниками.

У 2020р. питома вага кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками склала 100%, у 2021-2022 рр., також, найбільшу питому вагу становлять розрахунки з постачальниками та підрядниками. У 2021р. питома вага склала 49,63%, а в 2022р. зріс до 69,45%.

У 2022р. в організації з'явилася заборгованість перед бюджетом із податків і зборів і становить 21,63% від загальних зобов'язань. Можна зробити висновок, що організація не має необхідної кількості оборотних коштів, необхідних для погашення зобов'язань, що у свою чергу негативно впливає на фінансовий стан організації.

Розглянемо динаміку показників складу кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН» за 2020-201 рр. у таблиці 2.3.

**Таблиця 2.3 - Аналіз складу кредиторської заборгованості КЖКП
«РІОЛТОН»**

Показники	2020р., тис.гр н.	2021р., тис. грн.	2022р., тис. грн.	Абсолютн і зміни 2021р. до 2020 р., тис. грн.	Абсолютн і зміни 2022р. до 2021р., Тис. грн.	Темп зростанн я 2021р. до 2020р. , %	Темп зростанн я 2022р .до 2021р , %
Кредиторська заборгованість	67659	145537	171980	77878	26443	215,1	118,17
Розрахунки з постачальниками і підрядниками	67659	72229	119445	4570	47216	106,8	165,4
Розрахунки податків і зборам	-	6472	37201	6472	30729	100	574,8
Розрахунки з соціального страхування та забезпечення	-	10276	5002	10276	-5274	100	48,7
Розрахунки з персоналом оплати праці	-	10754	8764	10754	-1990	100	81,5
Розрахунки з дебіторами та кредиторами	-	45796	1565	45796	-44231	100	3,4
Розрахунки підзвітними особами	-	10	-	10	-10	100	-

Джерело: розраховано автором

На підставі даних таблиці можна зазначити, що кредиторська заборгованість за 2020-2022рр. зросла на 104321 тис. грн. чи 254,19%. Заборгованість за розрахунками з постачальниками та замовниками збільшилася на 51786 тис. грн. або на 176,5%, заборгованість з податків і зборів, соціальному страхуванню, оплаті праці та іншим кредиторам збільшилася на 100%. Якщо у 2020р. кредиторська заборгованість була заборгованістю тільки перед постачальниками та підрядниками, то в 2021-

2022рр. з'явилися такі види кредиторської заборгованості як: розрахунки з бюджетом, розрахунки з позабюджетними фондами, розрахунки з оплати праці, розрахунки з іншими кредиторами, а також розрахунки з підзвітними особами. Це зумовлено тим, що у 2020 р. КЖКП «РІОЛТОН» було підрядником для керуючої організації КЖКП «РІОЛТОН», тобто надавало послуги з технічного обслуговування житлових будинків, що знаходяться в управлінні вищезгаданої організації. У лютому 2021 р. КЖКП «РІОЛТОН» отримало ліцензію на право управління житловим фондом, у зв'язку з чим,

Оскільки, з вищевказаних причин, у 2021р. в організації значно зросла кількість кредиторів, порівняємо показники 2021р. та 2022р. Заборгованість за розрахунками з постачальниками та підрядниками збільшилася на 47216 тис. грн. чи 165,4%, і навіть збільшилися розрахунки з податків і зборів на 574,8%, тобто. на 30729 тис. грн.

У той самий час, заборгованість із соціального страхування та забезпечення знизилася на 5274 тис. грн., з праці на 1990 тис. грн., з різними дебіторами і кредиторами на 44231 тис. грн., з підзвітними особами на 10 тис. грн. Загалом у 2022 р. загальна кредиторська заборгованість зросла на 26443 тис. грн., або 118,17% порівняно з 2021р. Підвищення обсягів кредиторську заборгованість означає збільшення заборгованості організації перед своїми кредиторами, що негативно впливає фінансовий стан загалом.

Аналіз структури та динаміки кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН» представлено малюнку 2.1.

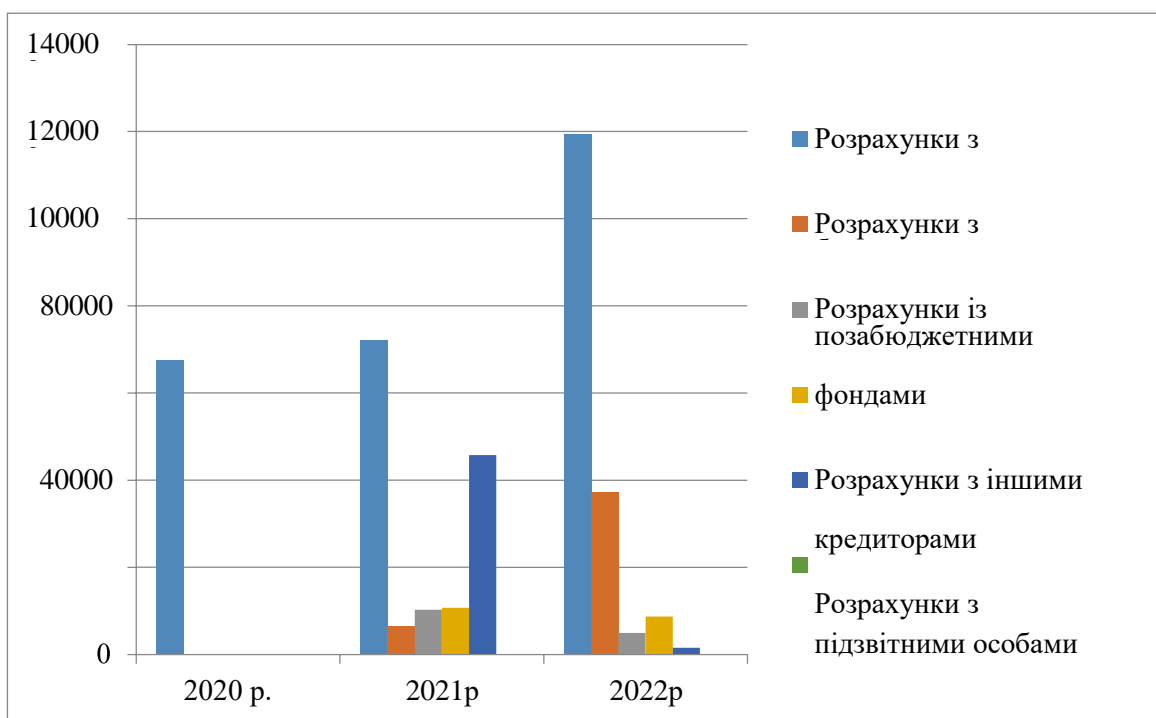

Рисунок 2.1 - Аналіз динаміки та структури кредиторської заборгованості

Джерело: побудовано автором

Проведемо аналіз кредиторської заборгованості за основними постачальниками та підрядниками КЖКП «РІОЛТОН» за 2020-2022рр.

Виходячи з даних таблиці порівняно 2022 р. та 2020 р., можна насамперед відзначити те, що кредиторська заборгованість за розрахунками з постачальниками та підрядниками збільшилася на 51786 тис. грн. або 176,53%, тоді як кількість кредиторів знизилася на 65,38%.

У 2022 р. найбільша сума заборгованості у КЖКП «РІОЛТОН» постала перед МУП «водоканал» та складає 48286 тис. грн. або 40,42%, на другому місці ТОВ «Енергетична збутова компанія», заборгованість перед якою становила 29189 тис. грн. або 24,43%, на третьому місці МУП "Спецавтогосподарство", заборгованість перед яким складала 10,51% або 12559 тис. грн.

Також можна сказати, що зобов'язання перед кредиторами, сума заборгованості яким у 2020р. була найбільшою, у 2021р. була погашена.

На підставі вищевикладеного, можна сказати, що у 2020р. більшу частину заборгованості КЖКП «РІОЛТОН» становила заборгованість перед

постачальниками товарно-матеріальних цінностей та послуг, а також перед підрядними організаціями, тоді як у 2022р. більшу частину кредиторської заборгованості склала заборгованість перед ресурсопостачальними організаціями МУП «Київводоканал» та ТОВ «Енергетична збутова компанія», що здійснюють постачання водопостачання та електропостачання власникам та наймачам житлових приміщень МКД. Сумарна заборгованість даним контрагентам становила 77475 тис. грн. чи 64,86%.

У таблиці 2.4 відображено співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості ТОВ КЖКП «РІОЛТОН» за 2020-2022р.

Таблиця 2.4 - Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН»

Показник	2020р.	2021р.	2022р.
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	51217	135210	173926
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	67659	145537	171980
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, %	0,76	0,93	1,01
Перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською, тис. грн.	-16442	-10327	1946

Джерело: розраховано автором

За даними таблиці, ми спостерігаємо зростання як дебіторської, так і кредиторської заборгованості за 2020-2022 роки. Дебіторська заборгованість збільшилась на 122709 тис. грн. чи 33,6%, а кредиторська заборгованість збільшилася на 104321 тис. грн. чи 254,2%.

У 2020 р. кредиторська заборгованість перевищувала дебіторську на 16442 тис. грн., А в 2021р. на 10327 тис. грн., Це говорить про те, що заборгованість організації перевищує потенційну виручку з наданих боржникам позик. Водночас у динаміці спостерігається зростання коефіцієнта співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, якщо у 2020 р. коефіцієнт становив 0,76%, то у 2021р. вже 0,93%. У 2022р. ми спостерігаємо таку картину – дебіторська заборгованість перевищує кредиторську на 1946 тис. грн., а коефіцієнт співвідношення дорівнює 1,01%.

Дані показники свідчать, що КЖКП «РІОЛТОН» стало більш ефективно витрачати власні та позикові кошти.

Оборотність кредиторської заборгованості характеризує швидкість погашення організацією зобов'язань перед своїми кредиторами.

Для подальшої оцінки кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН» проведемо аналіз її оборотності. Розрахунки представлені у таблиці 2.5.

Згідно з даними таблиці, ми спостерігаємо підвищення коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості у 2021 р., що призводить до найшвидшого взаєморозрахунку з усіма постачальниками. Однак у 2022р. ми бачимо зворотну картину, що говорить або про складність з виплатами за пред'явленими рахунками, або про можливе перебудову відносин з постачальниками для забезпечення більш вигідного графіка виплат.

Таблиця 2.5 - Показники оборотності кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН» за 2020-2022рр

Показник	2020р., тис. грн.	2021р., тис. грн.	2022р., тис. грн.	Зміна		Зміна	
				Абс. відх., 2021р. до 2020р.,	Віднос. відх., 2021р. до 2020р.,	Абс. відх., 2022р. до 2021р.,	Віднос. відх., 2022р. до
				тис. грн.	%	тис. грн.	2021р., %
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	67659	145537	171980	77878	215,1	26443	118,2
Виручка, тис. грн.	327215	913105	1032811	585890	279,1	119706	113,1
Коефіцієнт оборотності Кредиторського зобов'язання	4,84	6,27	6,01	1,43	129,55	-0,26	95,85

Джерело: розраховано автором

Таким чином, зниження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості у 2022р. може говорити як про вигоду для підприємства, з одного боку, так і про ймовірну втрату репутації в іншій.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ У КЖКП «РІОЛТОН»

3.1 Організаційно-економічна характеристика КЖКП «РІОЛТОН»

Система житлово-комунального господарства є сферою діяльності, спрямована на обслуговування житлового і нежитлового фонду. Вона представлена як житловими та адміністративними будинками, так і експлуатаційно-ремонтними, ресурсопостачальними та іншими підприємствами, від яких залежать комфортні умови проживання населення.

КЖКП «РІОЛТОН» - це комерційна організація, утворена для здійснення фінансово-господарської діяльності та яка переслідує як основну мету – отримання прибутку.

Для забезпечення своєї діяльності товариство має круглу печатку зі своїм найменуванням, бланки та може мати товарний знак, знак обслуговування, зареєстровані в установленому порядку, інші реквізити з фірмовою символікою.

Підприємство діє за рахунок самофінансування шляхом нарахування плати власникам та наймачам житлових та нежитлових приміщень за статтею «зміст та поточний ремонт» за виконані роботи та послуги.

На балансі КЖКП «РІОЛТОН» станом на 01.02.2022 року перебувають 364 житлові будинки загальною площею 1264886,10 кв. м.

Основним видом діяльності: є Управління експлуатацією житлового фонду за винагороду чи на договірній основі.

Предметом діяльності підприємства є:

- виготовлення проектно-кошторисної документації;
- комплекс послуг з ремонту та утримання квартир на замовлення населення;
- монтаж інженерного обладнання та проведення сантехнічних робіт;
- проведення ремонтно-будівельних та оздоблювальних робіт;

- виробництво електромонтажних та ізоляційних робіт;
- видалення стічних вод, відходів та аналогічн діяльність; управління експлуатацією житлового та нежитлового фонду.

Іншими видами діяльності організація може займатися лише при отриманні спеціальної ліцензії. За відсутності такого дозволу підприємство не має права їх здійснювати.

Підприємство має статутний капітал у вигляді 10 000 грн. Збільшення (зменшення) статутного капіталу може здійснюватися за рахунок майна і за рахунок додаткових вкладів товариства, і за рахунок вкладів третіх осіб, які приймаються до товариства. Загальні збори учасників є головним органом управління Товариства та можуть бути черговими або позачерговими.

Усі учасники товариства мають право бути присутніми на загальних зборах учасників Товариства, брати участь в обговоренні питань порядку денного та голосувати при прийнятті рішень.

Структуру управління підприємством показано на малюнку 3.1.

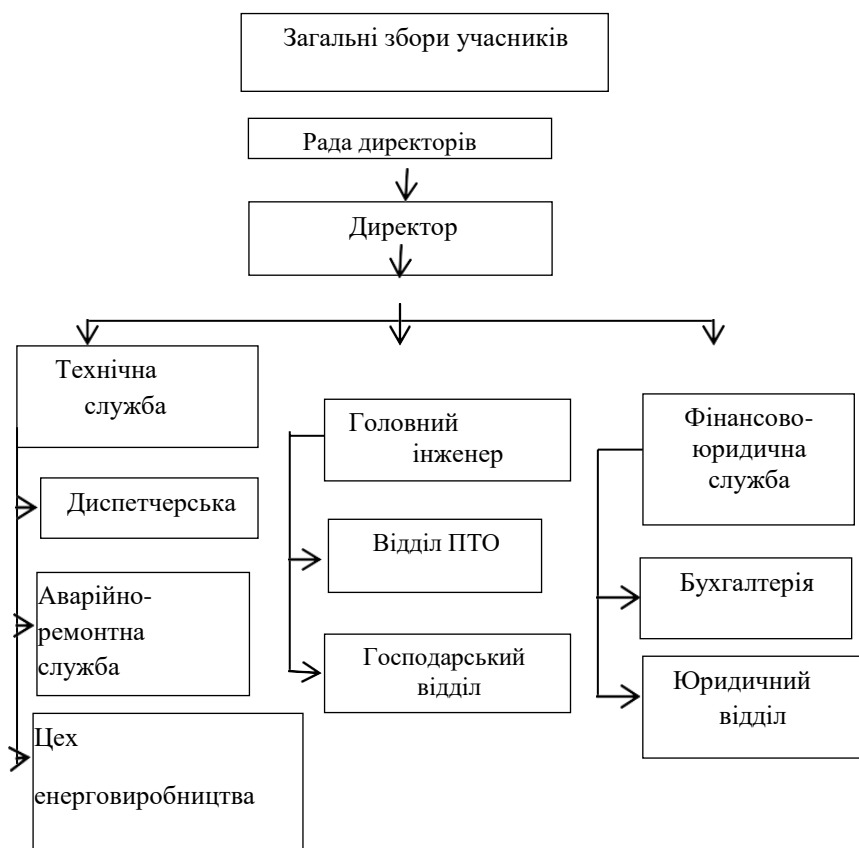

Рисунок 3.1.- Організаційна структура управління підприємства

Джерело: розроблено автором

Основною особливістю житлово-комунальних послуг є їхня необхідність для підтримки системи життєзабезпечення населення у містах та населених пунктах. Послуги, що надаються, виражаються у вигляді необхідних для комфортного проживання людей факторів, таких як опалення, холодне та гаряче водопостачання та електроенергія, а також у вигляді безпосередніх робіт з обслуговування житлового фонду, тобто. поточний ремонт, санітарне очищення, вивіз сміття тощо.

Одними з головних дійових осіб у сфері житлово-комунального господарства є постачальники комунальних ресурсів. Найчастіше такі підприємства є монополістами. Їхні послуги визначаються адміністративними межами міст чи районів.

Через своє монопольне становище підприємства-постачальники комунальних ресурсів породжують такі негативні наслідки, як необґрунтоване підвищення тарифів на свої послуги. При цьому якість наданих послуг не завжди задовільна, оскільки у зв'язку з відсутністю альтернативної заміни даним підприємствам населення не має можливості відмовитися від їхніх послуг, а тому мириться і зі зростанням тарифів, а відповідно і збільшенням плати за своє житлове приміщення, а також і з температурою гарячого водопостачання, що не доходить до нормативних параметрів і т.д.

Фінансовий аналіз підприємства дозволяє оцінити фінансовий стан та результативність роботи суб'єкта господарювання шляхом вивчення залежності та динаміки показників фінансової звітності.

Головними джерелами для розрахунку показників динаміки основних техніко-економічних показників діяльності КЖКП «РІОЛТОН» подано у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1-Основні техніко-економічні показники підприємства

Показники	сума, тис. грн			Зміни показника, тис. грн		Темп прирост, %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.	2021р. до 2020р.	2022р. до 2021р.
Виторг	327215	913105	1032811	585890	119706	179,05	13,11
Собівартість продажів, тис. грн.	308652	874606	926105	565954	51499	183,36	5,89
Прибуток (збиток) від продажів	18563	38499	106706	19936	68207	107,4	177,17
чистий прибуток (збиток)	(27)	774	5188	801	4414	2866,67	570,28
Основні засоби	2337	1377	1866	-960	489	-41,08	35,51
Оборотні кошти	61931	145023	188367	83092	43344	134,17	29,89
Середньорічна вартість Основних коштів	1621,50	1857	2483,5	235,50	626,50	14,52	33,74
Чисельність працівників, (чол.)	511	574	602	63	28	12,33	4,88
Фонд оплати праці	112388	117453	158641	5065	41188	4,50	35,07
Фондовіддача	201,80	491,71	415,87	289,91	-75,84	143,66	-15,42
Продуктивність праці	640,35	1590,78	1715,64	950,43	124,86	148,43	7,85
Середня заробітна плата (чол./міс.)	18,33	17,05	21,96	-1,28	4,91	-6,98	28,80
Рентабельність продажів (%)	5,67	4,22	10,33	-1,45	6,11	-25,57	144,79
Рентабельність витрат (%)	6,01	4,40	11,52	-1,61	7,12	-26,79	161,82

Джерело: розраховано автором

Дані таблиці 3.1 показують, що 2021 р. збільшується виручка на 585890 тис. грн. чи 179,06 % і як 913105 тис. грн., що вказує на позитивну тенденцію у розвитку підприємства. Складовими підвищення виручки є:

Збільшення ціни на одиницю послуги. Максимальні та мінімальні індекси тарифів на ЖКГ визначаються щорічно. Вони встановлюються шляхом співвідношення плати за комунальні послуги та витрат на їхнє надання. Ціль індексації – захист населення від інфляції. Причина підвищення комунальних тарифів – зростання цін та витрати постачальників послуг.

Розширення номенклатури послуг. Виручку з одиниці споживання послуг збільшується з розширенням переліку послуг: додаткові платні послуги, підрядні послуги.

Збільшилася і собівартість продажів на 565954 тис. грн. Якщо 2020 року собівартість становила 308652 тис. грн., то 2021 р. ми спостерігаємо зростання собівартості на 183,37%, а 2022 р. щодо 2021 р. собівартість збільшилася до 926105 тис. грн., що негативним моментом для підприємства. Причини криються в:

- значне подорожчання витрати всіх видів ресурсів (ПММ, електроенергія та ін);
- використання старого обладнання під час виконання робіт та надання послуг. Підприємство має транспортний парк 90-х років, який потребує постійного технічного обслуговування та ремонту, а запчастини на ремонт цього транспорту відсутні. З цієї причини на підприємстві присутній автопарк автомобілів, що орендуються, що збільшує витрати;
- зниження якості послуг, що надаються, внаслідок природного зносу житлового фонду.

Прибуток від продажу на 2021 р. становив 38499 тис. грн. За 2022 рік вона також піднялася на 68207 тис. грн., що слід розглядати як гарну ознаку і становила 106706 тис. грн. Зростання собівартості стосовно зростання виручки можна назвати показником зниження ефективності діяльності підприємства. Зростання собівартості, тоді як виручка зросла на 13,11 %, становив 5,89 %.

Чистий прибуток за 2021 рік збільшився на 801 тис. грн. і становила 774 тис. грн., За 2022 р. на 4414 тис. грн., і на кінець 2022 р. встановилася на рівні 5188 тис. грн., що є позитивним показником в організацію.

Чисельність персоналу на підприємстві за 2021 р. зросла на 63 чол., а продуктивність праці цього ж року піднялася на 950,43 грн./чол., це пов'язано з тим, що у 2021 р. зростання чисельності персоналу, тоді як виручка зросла на 179,06 %, становив 12,33 %, а 2022 р. підвищилася на 28 людина, це спричинило збільшення продуктивність праці на 124,86 грн./чол. чи 7,85 %.

Можна відзначити зменшення залишкової вартості основних засобів у 2021 р. на 960 тис. грн., Іншими словами, зменшується їхня споживча вартість. На підприємстві істотну частину майна становлять старі чи вживані основні засоби, отримані від попереднього власника. У 2022 р. вартість основних засобів збільшилася порівняно з 2021 р. на 489 тис. грн. за рахунок придбання нового обладнання. Фондовіддача у 2021р. збільшився на 143,66%, цей показник вказує, що підприємство стало ефективніше використовувати свої основні засоби, але у 2022 р. відбувається спад на 15,42%, що відображає негативну динаміку у роботі підприємства.

У 2022 р. спостерігається збільшення вартості оборотних коштів на 126 436 тис. грн. порівняно з 2020р. (або 164,06 %). У складі оборотних активів відбулося збільшення дебіторської заборгованості на 122709 тис. грн., запаси та витрати збільшилися на 3435 тис. грн., Величина грошових коштів збільшилася на 683 тис. грн. . Цей фактор характеризує прискорення процесу діяльності та оборотність.

3.2 Організація обліку кредиторської заборгованості на підприємстві КЖКП «РІОЛТОН»

Постачальниками та підрядниками КЖКП «РІОЛТОН» є організації, які забезпечують постачання комунальних ресурсів, товарно-матеріальні цінності, а також виконують різні види робіт та послуг.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі умов укладеного договору одночасно або після відпустки товарів, виконання робіт або надання послуг, а також шляхом внесення авансових платежів.

Для узагальнення інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками у КЖКП «РІОЛТОН» використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

Усі види операцій, за розрахунками за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи та надані послуги відображаються на рахунку 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» та не залежать від часу оплати.

Кредиторська заборгованість перед постачальниками та підрядниками відображається на підставі документів, оформлених згідно з правилами бухгалтерського обліку, відповідно до зазначеної в них дати. Підставою для її прийняття до обліку є первинні документи, що свідчать про факт вчинення правочину: товарні накладні, акти здачі-приймання виконаних робіт та послуг, рахунки-фактури, рахунки на оплату.

Наведемо приклади бухгалтерських проводок за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками».

Щоб відобразити поточні розрахунки з постачальниками та підрядниками за поставлені ними ТМЦ, виконані роботи, надані послуги, застосовують такі субрахунки до рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками»:

- 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»;
- 632 «Розрахунки з іноземними постачальниками».

По кредиту цих субрахунків відображають заборгованість за отримані виробничі запаси, МШП, товари, виконані роботи, надані послуги: Дт 15, 20, 22, 28, 23, 91, 92, 93, 94 — Кт 63. При погашенні заборгованості перед постачальниками та підрядниками виконують запис: Дт 63 — Кт 30, 31.

Орендарі для відображення орендної плати застосовують субрахунок 685 «Розрахунки з іншими кредиторами». Суму нарахованої орендної плати залежно від напрямку та мети використання орендованого майна орендар відображає записом: Дт 23, 91, 92, 93, 949 — Кт 685.

У разі придбання ТМЦ, робіт і послуг на умовах передоплати облік розрахунків за поточними авансами, виданими іншим підприємствам та організаціям, ведуть на субрахунку 371 «Розрахунки за виданими авансами». Залежно від того, в якій валюті здійснюються розрахунки, до субрахунку 371 відкривають відповідні субрахунки другого порядку.

По дебету субрахунку 371 відображають суми виданих авансів (попередньої оплати) за товари, роботи, послуги в кореспонденції з рахунками обліку грошових коштів (Кт 30, 31).

Після виконання постачальниками та підрядниками своїх зобов'язань по кредиту субрахунку 371 відображають погашення дебіторської заборгованості за авансами в кореспонденції з дебетом рахунка 63. Також по кредиту субрахунку 371 відображають суми, повернені постачальниками або підрядниками як невикористані, у кореспонденції з рахунками обліку грошових коштів. Крім того, по кредиту субрахунку 371 здійснюють списання заборгованості за виданими авансами в разі визнання її безнадійною.

У разі коли заборгованість виражено в іноземній валюті, керуйтеся вимогами П(С)БО 21. Згідно з п. 5 цього стандарту операції в інвалюті при первісному визнанні перераховують у гривню за курсом НБУ, що діє на початок дня дати здійснення операції (дати визнання активів та зобов'язань).

Отже, валютну заборгованість перераховують за «ранковим» курсом НБУ на дату її виникнення.

Якщо першою подією було отримання активів (результатів робіт або послуг), то їх вартість також визначають за «ранковим» курсом НБУ на дату здійснення операції (оприбуткування активів, визнання витрат).

Кредиторська заборгованість, що виникла перед нерезидентом, є монетарною (її буде погашено грошовими коштами). Згідно з п. 8 П(С)БО 21 щодо неї визначають курсові різниці на дату балансу і на дату здійснення господарської операції (на дату погашення заборгованості). Причому в останньому випадку курсові різниці розраховують або в межах господарської операції (тобто в розмірі суми погашення), або щодо всієї монетарної статті — за вибором підприємства. Порядок розрахунку встановлюється в наказі про облікову політику.

Який курс при цьому застосовувати? Для визначення курсових різниць на дату балансу потрібно брати курс НБУ на кінець дня дати балансу.

А от якщо курсові різниці розраховують на дату здійснення операції (погашення заборгованості), то можливі варіанти. У загальному випадку використовують курс НБУ на початок дня дати операції (тобто «ранковий» курс на дату погашення заборгованості). Однак підприємства можуть здійснювати перерахунок залишків за монетарними статтями, за якими протягом дня проводилися операції, із застосуванням валютного курсу, встановленого на кінець цього дня (абзац перший п. 8 П(С)БО 21). Вважаємо, це також потрібно визначити в наказі про облікову політику.

Додатну курсову різницю (курс НБУ на дату її визначення знизився) відображаємо по кредиту субрахунку 714 (для операційної діяльності) або 744 (для неопераційної діяльності).

Від'ємну курсову різницю (курс НБУ на дату її визначення збільшився) показуємо по дебету субрахунку 945 (для операційної діяльності) або 974 (для неопераційної діяльності).

Якщо першою подією було перерахування валютного авансу, то вартість активів (результатів робіт, послуг), які підприємство отримає в майбутньому, потрібно визначати виходячи з курсу НБУ, що діє на початок дня дати виплати авансу (абзац перший п. 6 П(С)БО 21).

Дебіторська заборгованість нерезидента, що виникла при перерахуванні передоплати, є немонетарною (її буде погашено шляхом постачання активів, виконання робіт, надання послуг). Тому щодо неї курсові різниці не визначають ні на дату погашення, ні на дату балансу (п. 7 П(С)БО 21).

РОЗДІЛ 4. ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯМ РЕКОМЕНДАЦІЙ З ОБЛІКУ І АНАЛІЗУ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

4.1 Заходи щодо підвищення ефективності управління кредиторської заборгованості у КЖКП «РІОЛТОН»

Основною особливістю житлово-комунальних послуг є їхня необхідність для підтримки системи життєзабезпечення населення у містах та населених пунктах.

Послуги, що надаються житловими підприємствами, виражаються у вигляді необхідних для комфортного проживання людей факторів, таких як: опалення, холодне та гаряче водопостачання та електроенергія, а також у вигляді безпосередніх робіт з технічного обслуговування житлового фонду, таких як: поточний ремонт, санітарне очищення, вивіз сміття і т.д.

Практично всі керуючі організації у ході своєї діяльності стикаються з проблемами виникнення та збільшення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Підвищенню ефективності управління кредиторської заборгованості сприятимуть такі методи, як:

- аналіз складу та структури кредиторської заборгованості за кредиторами та строками освіти та погашення заборгованості;
- контроль стану розрахунків за наявними простроченими заборгованостями;
- постійний контроль оборотності та співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості. Якщо дебіторська заборгованість значно перевищує кредиторську, то створюється загроза фінансової стійкості підприємства, оскільки для погашення зобов'язань потрібно залучення позикових коштів;

Відстрочення або розстрочення платежів за зобов'язаннями організації здійснюється за згодою кредиторів шляхом зміни строків оплати заборгованості.

Відстрочка дозволяє перенести дату оплати за договором більш пізній термін, а розстрочка дає можливість розділити платіж кілька частин і оплатити період узгоджений із кредитором.

Наприклад, у 2022р. зобов'язання КЖКП «РІОЛТОН» перед ТОВ «ЛОЦ-Енергетик» становлять 3167 тис. грн.

Розглянемо приклад розрахунку економічної ефективності відстрочення та розстрочення заборгованості. Якщо КЖКП «РІОЛТОН» укласти договір відстрочку платежу у сумі 3167 тис. грн. на наступних умовах постачальника: при оплаті в десятиденний термін 10% загальної суми заборгованості, суму, що залишилася, організація зможе погасити через 182 дні після дати підписання договору.

У разі, КЖКП «РІОЛТОН» сплатить протягом десяти днів суму у вигляді 317 тис. грн. та 2850 тис. грн. погасить до закінчення терміну договору.

Розрахуємо суму зекономлених коштів, у разі отримання відстрочки, якщо кредитна ставка у разі залучення позикових коштів становитиме 17,5% річних:

$$(182/365) * (17,5 / 100) * 2850 = 248,7 \text{ тис. грн.}$$

Якщо б організація не отримала відстрочку на 182 дні, то 248,7 тис. грн. були б витрачені організацією на оплату відсотків користування кредитом протягом 182 днів.

У разі укладання договору про розстрочення заборгованості терміном на один рік з ТОВ «Ешелон», якому КЖКП «РІОЛТОН» у 2022р. має 6032 тис. грн., товариство виплачуватиме по 264 тис. грн. щомісяця, протягом року. У разі, організація заощадить 1055,6 тис. грн., які було витрачені на оплату відсотків користування кредитом протягом 365 днів:

$$(365/365)*(17,5/100)*6032=1055,6 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, КЖКП «РІОЛТОН» може погасити свої зобов'язання перед зазначеними організаціями, при цьому, не вдаючись до залучення позикових коштів, а відповідно, не витрачаючи додаткові кошти на оплату відсотків за користування кредитом.

Головним чинником виникнення та збільшення кредиторської заборгованості в організаціях житлово-комунального господарства є наявність дебіторської заборгованості, тому насамперед необхідно направити всі сили на її зниження.

Основним дебітором організацій житлово-комунального господарства за всіх часів було населення. Основними факторами, що впливають на збільшення заборгованості населення, є постійне зростання тарифів на комунальні послуги та приведення нормативів їх споживання.

В результаті несплати власниками житлових приміщень багатоквартирних будинків нарахованої плати за ЖКП, дебітором стає керуюча організація, ким і є КЖКП «РІОЛТОН», з усіма наслідками: коштів для розрахунків з постачальниками за поставлені комунальні ресурси недостатньо, тому покриття боргів доводиться вилучати кошти зі статті «Утримання житла», що негативно впливає на обслуговування житлового фонду, що, у свою чергу, призводить до розгляду із судовими та контролюючими органами та сплати штрафів.

У зв'язку з тим, що дебіторська заборгованість у сфері житлово-комунального господарства має свої особливості, зокрема: може виникнути з боку власника житлового приміщення і, як наслідок, з боку керуючої організації на користь постачальника комунальних ресурсів, можна висловити такі причини: недобросовісність чи фінансову неспроможність споживача відпущених комунальних послуг, регулярне зростання тарифів, і навіть перехід на 100 % оплату власниками спожитих ресурсів.

Деякі власники житлових приміщень МКД не вважають за потрібне оплачувати свої рахунки за ЖКП, а надані їм комунальні послуги сприймають як додаток до своєї квартири. Часто боргами виявляються ті громадяни, які

входять до контингенту з низьким рівнем доходу, або люди, які страждають на алкогольну або наркозалежність, також присутні ті, хто не задоволений тарифами або системою ЖКГ. Є й інша категорія неплатників – це фінансово забезпечені власники житлових приміщень МКД, яким просто не вистачає часу оплачувати свої рахунки за ЖКП.

Рівень збору плати громадян за житлово-комунальні послуги загалом по району за 2022 рік становив 99,1%, що на 0,4% більше, ніж у 2021р. 0,9% недобору, що залишилися, утворилися у зв'язку з ухиленням жителів району від оплати рахунків за житлово-комунальні послуги.

Для підвищення рівня збору оплати можна запропонувати такі заходи:

- укладання з громадянами договорів на розстрочку погашення заборгованості. Це дозволить боржникам з низьким рівнем доходу поступово погасити наявну заборгованість за ЖКП;

- спрямовувати заборгувальникам повідомлення про те, що у разі несплати заборгованості у встановлений термін, буде призупинено подання комунальних послуг, таких як електроенергія, гаряче водопостачання, водовідведення. Потім, після зазначеного часу, у разі несплати боргу або відсутності укладеної угоди про розстрочення заборгованості, проводити відключення комунальних послуг;

- передавати справи до арбітражного суду для стягнення заборгованості в судовому порядку з боржників, які мають заборгованість понад 100 тис. грн.;

- здійснювати автообзвон боргів із попередженням про строки платежу та інформацією про те, яких заходів буде вжито у разі відсутності оплати у зазначені строки;

- проводити разові акції зі списання нарахованих пені у разі повного погашення заборгованості перед організацією, що управляє.

Отже, запропоновані заходи дозволять знизити дебіторську заборгованість КЖКП «РІОЛТОН» приблизно 30%, тобто. якщо у 2022р. дебіторська заборгованість становила 173926 тис. грн., то після запропонованих

заходів вона становитиме 121748,2 тис. грн., що у свою чергу, дозволить звільненими коштами знизити розмір кредиторської заборгованості.

Основний чинник освіти дебіторську заборгованість – це вилучення з обороту підприємства коштів, для розрахунків із ресурсопостачальними організаціями. Цей процес також може стати причиною нестачі коштів, необхідних для розрахунків з постачальниками матеріалів та послуг, а також для виплати заробітної плати працівникам та розрахунків з податків та зборів, тобто. причиною виникнення та збільшення кредиторської заборгованості.

Таким чином, реалізація вищезазначених заходів дозволить скоротити розмір як дебіторської, і кредиторської заборгованості, і, зрештою, призведе до підвищення ефективності діяльності організації загалом.

4.2 Рекомендації щодо вдосконалення обліку кредиторської заборгованості у КЖКП «РІОЛТОН»

Зміцнення дисципліни розрахунків з різними контрагентами великою мірою залежить від якості інформації, що надається бухгалтерським обліком про стан розрахунків.

Для вдосконалення обліку кредиторської заборгованості у КЖКП «РІОЛТОН» можна запропонувати провести оптимізацію за такими напрямками: методологічному; організаційному; технічного.

Методологічний напрямок включає розробку внутрішніх нормативних документів організації, що регламентують облік та відображення у фінансовій звітності операцій з розрахунків з контрагентами.

Розробка вищезгаданих документів особливо важлива для КЖКП «РІОЛТОН», оскільки в організації є 9 структурних підрозділів та велика кількість постачальників та підрядників.

Це дозволить знизити кількість помилок у розрахунках та обліку, які в подальшому можуть бути виявлені в результаті аудиторської перевірки, чітко та правильно відображати кредиторську заборгованість на рахунках

бухгалтерського обліку та звітності, контролювати правильне оформлення та укладання договорів з контрагентами, контролювати строки погашення заборгованості та дотримуватись правил списання безнадійної заборгованості.

Бухгалтерія КЖКП «РІОЛТОН» має скласти перелік своїх кредиторів за всіма видами заборгованості та строками її утворення. До переліку своєчасно повинні вноситись дані про суми погашеної заборгованості, а також відображати прострочені до оплати суми.

Вихідними даними для складання переліку може бути картка контрагента, наведена в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 -Приклад картки контрагента

Постачальник	Вид договору	Предмет договору	Дата за-включення	Термін розрахунків за дого-вору	Фактичний термін розрахунків	Форма розрахунків
ТОВ «Башурал-ліфт»	Договір підряду	Ком-плексне обслуговування вання ліфтів	17.02.2022р.	15	30	безготівков а
ТОВ «комсервіс»	Договір купівлі-продажу	ТМЦ	10.01.2022р.	7	7	передоплат а

Для оцінки стану розрахунків з постачальниками та підрядниками інформаційною базою можуть бути дані щомісячного внутрішнього звіту з контролю стану даних розрахунків. Для цього рекомендується розробити форму звіту, яка міститиме перелік кредиторів, суми заборгованості перед ними, форму оплати, а також строки настання платежу.

Рекомендовану форму звіту з контролю стану розрахунків з постачальниками та підрядниками для КЖКП «РІОЛТОН» представлено в таблиці 4.2.

**Таблиця 4.2-Приклад звіту з контролю стану розрахунків з
постачальниками та підрядниками**

Постачальник	Сума заборгованості, грн.	Термін настання платежу	Форма розрахунків
ТОВ «Башураліфт»	2671312,67	15.12.2022р.	безготівкова
ТОВ «ком-сервіс»	125421,26	05.12.2022р.	передплата

Для кредиторської заборгованості доцільно складати плани погашення заборгованості у розрізі придбаних товарно-матеріальних цінностей та постачальників, а в міру оплати проставляти у них суми та дати фактичного платежу. Рекомендовану форму плану погашення заборгованості за товарно-матеріальні цінності та надані послуги перед окремими кредиторами наведено в таблиці 4.3.

**Таблиця 4.3-План погашення заборгованості за товарно-матеріальні
цінності перед окремими кредиторами**

Найменова-ня	Заборгова ність на початку місяця грн.	Термін погашен ня	Дата оплати	Сума оплати, грн.	Залишок заборгов аності на кінець місяця, грн.
ТОВ «Башураліфт»	2671312,67	15.12.2022р.	25.12.2022р.	395353,12	2275959,55
ТОВ «комсервіс»	125421,26	05.12.2022р.	05.12.2022р.	125421,26	0

Подібна форма внутрішньої звітності організації дозволить не тільки контролювати загальну суму зобов'язань перед постачальниками та підрядниками та їх динаміку, а й слідкувати за строками оплати за товарно-матеріальні цінності, виконані роботи або надані послуги, що, у свою чергу,

дозволить уникнути виникнення штрафних санкцій, та стягнення заборгованості кредиторами у судовому порядку.

Це дозволить більш ефективно працювати з кожним видом кредиторської заборгованості.

Організаційний напрямок містить у собі завдання формування структури служби бухгалтерського обліку та звітності, організації обліку в відокремлених підрозділах, формування правильної структури документообігу, а також підвищення якості роботи працівників та їхньої зацікавленості.

За цим напрямом зміни пропонується провести у зв'язку з недостатньою кваліфікацією працівників бухгалтерії, які відповідають за облік кредиторської заборгованості.

У зв'язку з тим, що до законодавства з питань ведення бухгалтерського обліку та звітності періодично вносяться зміни, розробляються різні методики та надаються рекомендації, бухгалтер має освоїти всі ці нововведення своєчасно та застосовувати їх у своїй діяльності. В іншому випадку знижується якість облікової інформації та можливі помилки, що тягнуть за собою накладення штрафних санкцій з боку перевіряючих органів.

Підвищити професійну кваліфікацію бухгалтерів можна шляхом спрямування їх на семінари або курси підвищення кваліфікації, організації лекцій у рамках бухгалтерії, які проводять самі співробітники, а також шляхом проведення періодичних атестацій персоналу.

Оскільки спілкування з контрагентами є невід'ємною частиною робочого процесу, для ведення розрахунків із кредиторами необхідно підібрати співробітників, які мають комунікативні навички та грамотну мову, а також вміння вести переговори.

Також рекомендується створити відділ по роботі з дебіторською заборгованістю, який займатиметься безпосередньо перерахованою вище роботою зі стягнення заборгованості з власників та наймачів житлових приміщень, а також власників та орендарів нежитлових приміщень, а також вести облік та контроль рівня дебіторської заборгованості.

Для підвищення ефективності та часткового виключення людського фактора буде правильним рішенням перейти на електронний документообіг. Автоматизувати процес ведення обліку та генерації звітності.

Пропонується розглянути можливість доопрацювання програми «1С: Підприємство 8.3», зокрема – створення додаткових форм звітів, які допоможуть автоматизувати та оперативно відслідковувати терміни виникнення та погашення заборгованості по кожному виставленому та оплаченому рахунку, а також дозволять автоматично створювати повідомлення нагадування про терміни оплати виконаних робіт та послуг для дебіторів.

Окрім удосконалення програми як такої, необхідно звернути увагу на покращення оснащення робочого місця співробітника, який здійснює облік розрахунків із кредиторами, для чого слід використовувати такі засоби та технології:

- IP-телефон, доступ до мережі Інтернет для оперативної звірки розрахунків із контрагентами, а також уточнення необхідної інформації;
- провести заміну або модернізацію застарілого комп'ютерного обладнання та оргтехніки для підвищення швидкості обробки даних;

Запропоновані заходи дозволять оптимізувати процес господарської діяльності, підвищити ефективність роботи та забезпечити керівництво організації об'єктивною та якісною та своєчасною інформацією, необхідною для прийняття оперативних управлінських рішень.

4.3 Економічна оцінка ефективності запропонованих заходів

Для підтвердження ефективності здійснення запропонованих заходів, проведемо економічне обґрунтування та здійснимо розрахунки.

За допомогою розроблених форм внутрішніх документів організації, за якими до програми «1С: Підприємство 8.3» внесено додаткові звіти щодо контрагентів, складено перелік кредиторів та суми заборгованості за ними, виявлено зобов'язання, які необхідно погасити насамперед.

Для зниження кредиторської заборгованості було запропоновано такі заходи:

- відстрочка та розстрочка оплати. Цей варіант дозволить погасити зобов'язання перед кредиторами, не вдаючись до позикових коштів;

- зниження дебіторську заборгованість.

Заходи щодо стягнення заборгованості плати за житлово-комунальні послуги з власників та наймачів житлових та нежитлових приміщень, дозволить скоротити дебіторську заборгованість приблизно на 40%, а також за рахунок оплати, що надійшла, погасити частину зобов'язань перед кредиторами.

Розрахунок економічної ефективності майбутніх інновацій представлений у таблиці 4.4.

Таблиця 4.4 - Розрахунок економічної ефективності майбутніх інновацій

Показники	До впровадження заходів,	Після впровадження заходів	Абс.зміни	Відносл. значення ,%
	тис. грн	тис. грн.	тис. грн.	
Кредиторська заборгованість, у тому числі:	171980	102409,6	-69570,40	59,55
Розрахунки з постачальниками та	119445	49877,60	-69567,40	41,76
Розрахунки з соціального страхування та забезпечення	5002	5002	5002	0
Розрахунки з персоналом з оплати праці	8764	8764	8764	0
Розрахунки з різними дебіторами та кредиторами	1565	1565	1565	0
Розрахунки з підзвітними особами	-	-	-	0

Згідно з проведеним аналізом кредиторської заборгованості, було виявлено, що за 2020-2022рр. має місце тенденція до збільшення кредиторської заборгованості - у 2022р. сума заборгованості становила 171

980 тис. грн., що на 26 443 тис. грн. вище за показник 2021р., і вище за показник 2020р. на 104 321 тис. грн.

Ці зміни відбулися, в основному, за рахунок збільшення заборгованості перед постачальниками та підрядниками - з 2020р. по 2022 р. збільшення становило 51786 тис. грн.

Запропоновані заходи щодо оптимізації системи розрахунків принесуть організації позитивний економічний ефект, який виявиться у зниженні суми зобов'язань перед кредиторами.

За рахунок проведених заходів КЖКП «РІОЛТОН» вдасться оптимізувати дебіторську заборгованість та знизити її рівень з 173 926 тис. грн. до 104 355,60 тис. грн. або на 40%, а за допомогою отриманих коштів зменшити розмір кредиторської заборгованості організації до 102409,60 тис. грн., у зв'язку з чим, розмір заборгованості перед постачальниками та підрядниками становитиме 49877,60 тис. грн.

У таблиці 4.5 розглянемо, як зміниться оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості після розглянутих заходів.

Таблиця 4.5 -Оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості після проведення заходів

Показник	До впровадження заходів, тис. грн.	Після впровадження заходів, тис. грн.	Зміна	
			Абс. відх тис. грн.	Віднос. відх %
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	171980	102409,60	-69570,40	59,55
Виторг, тис. грн.	1032811	1032811	-	-
Коефіцієнт оборотності.	6,01	10,09	4,08	167,89
Період обороту кредиторської заборгованості	60,73	36,17	-24,56	59,56

З урахуванням запропонованих заходів, збільшилася швидкість обороту кредиторської заборгованості на 4,08 обороту, що свідчить про збільшення платіжної дисципліни з кредиторами, як наслідок, час обороту кредиторської

заборгованості знизився на 24,56 дня.

Зниження періоду обороту кредиторську заборгованість свідчить про поліпшення фінансового становища підприємства.

Розглянемо співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості до проведення заходів та після у таблиці 4.6.

Таблиця 4.6 -Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості

Показник	До заходу	Після заходу
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	173926	104355,60
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	171980	102409,60
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, %	1,01	1,02
Перевищення дебіторської заборгованості над кредиторсько	1946	1946

З таблиці бачимо, що обсяг дебіторську заборгованість знизився до 104355,60 тис. грн., а обсяг кредиторської до 102409,60 тис. грн. При цьому коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості незначно змінився і становить 1,02, що практично відповідає рекомендованому мінімальному значенню співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості та є сприятливим для фінансового стану організації.

Таким чином, розрахунки, проведені в даній роботі, показують доцільність вжиття зазначених заходів та позитивний ефект від їх проведення, що дозволяє вважати пропозиції обґрунтованими, що сприяють підвищенню фінансової стійкості КЖКП «РІОЛТОН».

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі здійснено теоретичне узагальнення та розв'язання науково-практичного завдання визначення організації та методики обліку аналізу кредиторської заборгованості на підприємстві.

Проведені дослідження надали можливість сформулювати такі висновки:

1. Кредиторська заборгованість – це тимчасово залучені організацією кошти, які, своєю чергою, мають бути своєчасно повернені кредиторам у встановлені терміни. Кредиторська заборгованість, з одного боку, є грошовими ресурсами організації, які організація може спрямувати на інвестиції чи інші витрати. З іншого боку, це борг, який підлягає поверненню, а також може бути затребуваний або стягнутий кредиторами [18, с.13].

Збільшення кредиторської заборгованості, а, відповідно, та необхідність її погашення негативно відбивається на фінансовому становищі організації. Прострочення оплати кредиторську заборгованість негативно впливає репутацію компанії, у зв'язку з чим, своєчасне погашення одна із найважливіших завдань бухгалтерії.

2. У ході аналізу роботи було розглянуто склад та структуру кредиторської заборгованості організації КЖКП «РІОЛТОН» за 2020-2022рр. Спостерігається тенденція до щорічного збільшення кредиторської заборгованості, найбільшу частину якої становить заборгованість перед постачальниками та підрядниками. Кредиторська заборгованість за 2020-2022рр. зросла на 104 321 тис. грн. або на 254,19%, а заборгованість за розрахунками з постачальниками та замовниками збільшилася на 51786 тис. грн. чи 176,5%. Підвищення обсягів кредиторської заборгованості означає збільшення заборгованості організації перед своїми кредиторами, що негативно впливає на фінансове становище загалом.

3. При аналізі кредиторської заборгованості в розрізі основних постачальників і підрядників було виявлено, що найбільша сума зобов'язань у

КЖКП «РІОЛТОН» утворилася перед ресурсопостачальними організаціями МУП «водоканал» та ТОВ «Енергетична компанія і становила 77475 тис. грн. чи 64,86%.

У 2020-2021рр. коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості становив 0,76 та 0,93 і був нижчим за нормативне значення, то в 2022р. коефіцієнт дорівнює 1,01, що практично відповідає нормі та свідчить про те, що КЖКП «РІОЛТОН» стало більш ефективно витратити власні та позикові кошти.

Також ми спостерігаємо зниження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості у 2022р. порівняно з 2021р. Якщо у 2021р. коефіцієнта оборотності дорівнював 6,27 оборотів, то в 2022р. склав лише 6,01, що говорить, або про складність із виплатами за пред'явленими рахунками, або про можливе перебудову взаємовідносин з постачальниками для забезпечення більш вигідного графіка виплат. Таким чином, зниження коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості у 2022р. може говорити як про вигоду для підприємства, з одного боку, так і про ймовірну втрату репутації в іншій.

4. Запропоновано заходи щодо підвищення ефективності управління кредиторською заборгованістю, а також рекомендації щодо вдосконалення її обліку у КЖКП «РІОЛТОН».

Підвищенню ефективності управління кредиторської заборгованості сприятимуть такі методи, як:

- постійний контроль оборотності та співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості. Якщо дебіторська заборгованість значно перевищує кредиторську, то створюється загроза фінансової стійкості підприємства, оскільки для погашення зобов'язань потрібно залучення позикових коштів;

- аналіз складу та структури кредиторської заборгованості за кредиторами та строками утворення та погашення заборгованості;

- контроль стану розрахунків за наявними простроченими

заборгованостями.

Для зменшення кредиторської заборгованості КЖКП «РІОЛТОН» було запропоновано вжити таких заходів:

- відстрочення або розстрочення платежів;
- зниження дебіторську заборгованість.

Для вдосконалення обліку кредиторської заборгованості у КЖКП «РІОЛТОН» було запропоновано розробити внутрішні нормативні документи організації, що регламентують облік та відображення у фінансовій звітності операцій з розрахунків з контрагентами, підвищити професійну кваліфікацію бухгалтерів, створити відділ роботи з дебіторською заборгованістю, а також доопрацювати викорис - програму «1С: Підприємство 8.3», що зується, і покращити технічне оснащення робочого місця співробітників.

Запропоновані заходи дозволили знизити дебіторську заборгованість до 104 355,60 тис. грн., а розмір кредиторської до 102 409,60 тис. грн., причому, зобов'язання перед постачальниками і підрядниками скоротилося до 49877,60 тис. грн. Коефіцієнт співвідношення дебіторської заборгованості незначно змінився і становить 1,02, що практично відповідає рекомендованому мінімальному значенню співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості та є сприятливим для фінансового стану організації. Швидкість обороту кредиторської заборгованості збільшилася на 4,08 обороту, що свідчить про поліпшення платіжної дисципліни з кредиторами, як наслідок, час обороту кредиторської заборгованості знизився на 24,56 дня.

Таким чином, розроблені заходи для КЖКП «РІОЛТОН» щодо зниження заборгованості можна практично застосовувати для житлово-комунальних господарств, що дозволить вийти на новий рівень надання послуг, адже зменшення дебіторської заборгованості говорить про наявність активів у підприємства та правильну маркетингову політику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абалмасова Н.С., Терещенко В.С. Удосконалення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань в Україні на підставі міжнародного досвіду. URL: http://www.rusnauka.com/11_EISN_2010/Economics/64247.doc.htm (дата звернення: 19.11.2021).
2. Акімова Н.С., Новицька Н.В. Основні проблеми обліку та внутрішнього аудиту дебіторської і кредиторської заборгованостей. Научно-технический сборник № 77. С. 268-273.
3. Аналітика та прогнозування соціально-економічних процесів і податкових надходжень: монографія / Укладачі: Паянок Т. М., Лаговський В. В., Краєвський В. М. та ін. К.: ЦП «Компринт», 2019. 426 с. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 19.11.2021).
4. Бержанір І.А., Бержанір А.Л., Ящук Т.А. Економічна сутність зобов'язань і розрахунків підприємства. Приазовський економічний вісник. Випуск 2(19) 2020. С. 240-244.
5. Белозерцев В.С., Худякова О.С. Методика обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на підприємстві. Економіка та держава № 1/2019. С. 73-77.
6. Бондаренко О.С. Сучасні підходи до обліку дебіторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 18. С. 36–39.
7. Бурлан С.А., Валентова Ю.В. Облікові аспекти управління кредиторською заборгованістю підприємства. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка», № 1, 2021. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.1.76. дата звернення: 19.11.2021).
8. Венгерук Н. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю / Н. Венгерук, А. Дзюба // 20-річчя аудиту. Досягнення, проблеми та перспективи розвитку. – Сімферополь. – 2013. – 221 с.

9. Власова І.О. Облік розрахунків з дебіторами та кредиторами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». Донецьк, 2005. 20 с.

10. Волович О.Б. Аналітичне забезпечення управління заборгованістю підприємств. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013. № 769. С. 12-18.

11. Гнатенко Є.П. Аналіз співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки. 2015. № 1(4). С. 38-42.

12. Гнатенко Є.П. Щодо аналізу стану дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємстві. [URL:file//D:econof_2013_10\(1\)](file://D:econof_2013_10(1)) (дата звернення: 19.11.2021).

13. Гончарук Р.П. Сутність та класифікація кредиторської заборгованості: колізії наукових підходів. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2012. № 1(59). С. 48–52.

14. Євлаш Т.О. Інформаційне забезпечення обліку операцій з дебіторської заборгованості та його удосконалення. Вісник Запорізького національного університету. № 4(8), 2010. С. 161-171.

15. Єдинак Т.С. Проблеми управління дебіторською заборгованістю підприємства в умовах фінансово-економічної кризи. URL: <http://firearticles.com/economika> (дата звернення: 19.11.2021).

16. Зеленко С.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю за товари, роботи та послуги. Економічні науки. 2014. № 11(41). С. 65–71.

17. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

18. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління: монографія. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2014. 360 с.

19. Кесарчук Г.С., Мошак І. В. Поточні зобов'язання: економічна суть, класифікація та їх оцінка. Науковий вісник Ужгородського університету. 2016. № 1 (2). С. 401–405.

20. Конон Б. Характеристика сучасних методів аналізу поточних зобов'язань суб'єкта господарювання. Економічний аналіз. 2012. Випуск 11. С.23-26.

21. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансових звітів» від 01.01.2012 р. № 929_013. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення: 19.11.2021).

22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи» від 01.01.2012 р. № 929_051. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text (дата звернення: 19.11.2021).

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» від 17.10.2013 р. № 929_015. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#Text (дата звернення: 19.11.2021).

24. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

25. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

26. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

27. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.99 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

28. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

29. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

30. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

31. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

32. Романів Є. М. Бухгалтерський облік і оподаткування неприбуткових організацій: особливості та порядок проведення в Україні / Є. М. Романів, О. В. Дида // Молодий вчений. - 2017. – № 11. - С. 1290-129.

33. Саюн А.О. Законодавчо-нормативне регулювання аудиторської діяльності. [Електронний ресурс]. - URL: <http://fp.cibs.ck.ua/files/1102/11saopzr.pdf/>

34. Сирцева С.В. Напрями вдосконалення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із контрагентами [Електронний ресурс]/ С. В. Сирцева, М. М. Щербак// Глобальні та національні проблеми економіки: Електронне наукове видання. – 2016. – Випуск № 14.

35. Томчук О. В. Сучасний стан і тенденції розвитку аудиторської діяльності в Україні / О. В. Томчук, Н. Г. Здирко // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 4. – С. 32-42.

36. Тітаренко В. В. Організація аудиту доходів підприємства. [Електронний ресурс]/В.В. Тітаренко. URL: http://storage.library.opu.ua/online/conference/tez_49/6-26.pdf/

37. Фаріон І. Д., Перезовова І. В. Організація обліку, контролю й аналізу: Навчальний посібник. / За редакцією доктора економічних наук, професора І. Д. Фаріона. - Тернопіль: Економічна думка, 2013. - 714 с

38. Фірко Н.Б. Економічна сутність та класифікація доходів: економічний аспект. [Електронний ресурс] / Н.Б. Фірко. URL: <http://masters.donntu.org/2014/iem/tihonovskaya/library/article3.pdf/>

39. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 19.11.2021).

40. Чебанова Н.В. Бухгалтерський фінансовий облік : посібник / Н.В. Чебанова, Ю.А. Василенко. – К.: Академія, 2015. – 672 с.

41. Шастун С.В. Стратегія формування доходів як важливий інструмент забезпечення стійкого розвитку підприємства. URL: conkr_2013_1_28.pdf/

42. Шмиголь Н.М. Економічна сутність доходів та дохідності в системі управління підприємством / Н.М. Шмиголь. [Електронний ресурс]. - URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Dtr_ep/2011_7/files/EC709_46.pdf/

43. Чібісова І. В. Бухгалтерський облік як інструмент управління ризиками на підприємства / І. В. Чібісова, Б.В. Левчунь // Проблеми системного підходу в економіці. - 2016. - Вип. 2. - С. 113-116.

44. Юровський Б.О. Облік і аудит доходів і витрат // Експрес-аналіз законодавчих і нормативних актів. - 2010. - No 48./

ДОДАТКИ

J0903203 Баланс (2022)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, грн	На кінець звітного періоду, грн
I. НЕФІНАНСОВІ АКТИВИ Основні засоби:	01000	0.00	1 884 610.00
первісна вартість	01001	0.00	8 958 422.00
знос	01002	0.00	7 073 812.00
Інвестиційна нерухомість:	01010	0.00	0.00
первісна вартість	01011	0.00	0.00
знос	01012	0.00	0.00
Нематеріальні активи:	01020	0.00	0.00
первісна вартість	01021	0.00	0.00
накопичена амортизація	01022	0.00	0.00
Незавершені капітальні інвестиції	01030	0.00	96 880.00
Довгострокові біологічні активи:	01040	0.00	0.00
первісна вартість	01041	0.00	0.00
накопичена амортизація	01042	0.00	0.00
Запаси	01050	0.00	199 019.00
Виробництво	01060	0.00	0.00
Поточні біологічні активи	01090	0.00	0.00
Усього за розділом I	01095	0.00	2 180 509.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, грн	На кінець звітнього періоду, грн
II. ФІНАНСОВІ АКТИВИ			
Довгострокова дебіторська заборгованість	01100	0.00	0.00
Довгострокові фінансові інвестиції, у тому числі:	01110	0.00	0.00
цінні папери, крім акцій	01111	0.00	0.00
акції та інші форми участі в капіталі	01112	0.00	0.00
Поточна дебіторська заборгованість: за розрахунками з бюджетом	01120	0.00	0.00
за розрахунками за товари, роботи, послуги	01125	0.00	0.00
за наданими кредитами	01130	0.00	0.00
за виданими авансами	01135	0.00	0.00
за розрахунками із соціального страхування	01140	0.00	145 687.00
за внутрішніми розрахунками	01145	0.00	6 082.00
інша поточна дебіторська заборгованість	01150	0.00	434 147.00
Поточні фінансові інвестиції	01155	0.00	0.00
Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у: національній валюті, у тому числі в:	01160	0.00	347 590.00
касі	01161	0.00	7 464.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, грн	На кінець звітнього періоду, грн
казначействі	01162	0.00	340 126.00
установах банків	01163	0.00	0.00
дорозі	01164	0.00	0.00
іноземній валюті	01165	0.00	0.00
Кошти бюджетів та інших клієнтів на: єдиному казначейському рахунку	01170	0.00	0.00
рахунках в установах банків, у тому числі в:	01175	0.00	0.00
національній валюті	01176	0.00	0.00
іноземній валюті	01177	0.00	0.00
Інші фінансові активи	01180	0.00	0.00
Усього за розділом II	01195	0.00	933 506.00
III. ВИТРАТИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	01200	0.00	0.00
БАЛАНС	01300	0.00	3 114 015.00
I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ ТА ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ	01400	0.00	837 383.00
Внесений капітал			
Капітал у дооцінках	01410	0.00	0.00
Фінансовий результат	01420	0.00	1 941 733.00
Капітал у підприємствах	01430	0.00	0.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, грн	На кінець звітного періоду, грн
Резерви	01440	0.00	0.00
Цільове фінансування	01450	0.00	96 880.00
Усього за розділом I	01495	0.00	2 875 996.00
II. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ Довгострокові зобов'язання: за цінними паперами	01500	0.00	0.00
за кредитами	01510	0.00	0.00
інші довгострокові зобов'язання	01520	0.00	0.00
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	01530	0.00	0.00
Поточні зобов'язання: за платежами до бюджету	01540	0.00	44 636.00
за розрахунками за товари, роботи, послуги	01545	0.00	0.00
за кредитами	01550	0.00	0.00
за одержаними авансами	01555	0.00	0.00
за розрахунками з оплати праці	01560	0.00	127 046.00
за розрахунками із соціального страхування	01565	0.00	0.00
за внутрішніми розрахунками	01570	0.00	39 709.00
інші поточні зобов'язання, з них:	01575	0.00	0.00
за цінними паперами	01576	0.00	0.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, грн	На кінець звітнього періоду, грн
Усього за розділом II	01595	0.00	211 391.00
III. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	01600	0.00	0.00
IV. ДОХОДИ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ	01700	0.00	26 628.00
БАЛАНС	01800	0.00	3 114 015.00

**Ю903303 Звіт про фінансові результати
Фінансовий результат діяльності (2022)**

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
I. ФІНАНСОВИЙ РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОХОДИ: Доходи від обмінних операцій: Бюджетні асигнування	02010	40 939 175.00	0.00
Доходи від надання послуг (виконання робіт)	02020	1 344 649.00	0.00
Доходи від продажу активів	02030	761.00	0.00
Фінансові доходи	02040	0.00	0.00
Інші доходи від обмінних операцій	02050	363 247.00	0.00
Усього доходів від обмінних операцій	02080	42 647 832.00	0.00
Доходи від необмінних операцій: Податкові надходження	02090	0.00	0.00
Неподаткові надходження	02100	0.00	0.00
Трансферти	02110	0.00	0.00
Надходження до державних цільових фондів	02120	0.00	0.00
Інші доходи від необмінних операцій	02130	0.00	0.00
Усього доходів від необмінних	02170	0.00	0.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
операцій			
Усього доходів	02200	42 647 832.00	0.00
ВИТРАТИ: Витрати за обмінними операціями: Витрати на виконання бюджетних програм	02210	41 150 596.00	0.00
Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)	02220	1 880 912.00	0.00
Витрати з продажу активів	02230	0.00	0.00
Фінансові витрати	02240	0.00	0.00
Інші витрати за обмінними операціями	02250	0.00	0.00
Усього витрат за обмінними операціями	02290	43 031 508.00	0.00
Витрати за необмінними операціями: Трансферти	02300	0.00	0.00
Інші витрати за необмінними операціями	02310	130 692.00	0.00
Усього витрат за необмінними операціями	02340	130 692.00	0.00
Усього витрат	02380	43 162 200.00	0.00
Профіцит/дефіцит	02390	-514 368.00	0.00

ДОДАТОК В

Видатки бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією видатків та кредитування бюджету (2022)

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
II. ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ (КОШТОРИСУ) ЗА ФУНКЦІОНАЛЬНОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ ВИДАТКІВ ТА КРЕДИТУВАННЯ БЮДЖЕТУ: Загальнодержавні функції	02420	43 162 200.00	0.00
Оборона	02430	0.00	0.00
Громадський порядок, безпека та судова влада	02440	0.00	0.00
Економічна діяльність	02450	0.00	0.00
Охорона навколишнього природного середовища	02460	0.00	0.00
Житлово-комунальне господарство	02470	0.00	0.00
Охорона здоров'я	02480	0.00	0.00
Духовний та фізичний розвиток	02490	0.00	0.00
Освіта	02500	0.00	0.00
Соціальний захист та соціальне забезпечення	02510	0.00	0.00
УСЬОГО	02520	43 162 200.00	0.00